

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs: 600 F per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie: Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

VERZEKERING VAN DE BURGERRECHTELIJKE AANSPRAKELIJKHEID — GOEDEREN NA LEVERING (slot)

II. Het risico sociaal-economisch gezien

Wij hebben in de eerste titel gezien dat er juridisch een bepaalde aansprakelijkheid inzake goederen na levering bestaat zodat een verzekering van dergelijke aansprakelijkheid mogelijk is en wel degelijk zin heeft.

Doch ook op sociaal-economisch plan is het mogelijk het belang van deze verzekering aan te tonen en te bewijzen dat er werkelijk een behoefte bestaat aan dergelijke verzekeringen.

In de Verenigde Staten is deze verzekeringsvorm het meest ontwikkeld omdat de rechters vaak aanspraken van slachtoffers op recht van herstel van schade geleden ingevolge geleverde goederen moeten erkennen.

Om zich een idee te vormen van het belang van de stof, raadplege men het groot werk van Frumer en Friedman «Products Liability» dat te New York in 1960 (voor het eerste volume) en in 1961 (voor het tweede volume) bij Dender and Co verscheen. Het werk van Hursh raadplege men voor de American law of products liability zoals de titel luidt. Het bestaat uit drie boekdelen en verscheen te New York in 1961.

Op het Europees vasteland is deze verzekering slechts na de tweede wereldoorlog doorgedrongen. Nu moeten wij het zo zien dat er een zekere wisselwerking bestaat tussen de claim consciousness of de bewustwording van de schadelijders van hun recht op herstel ingevolge dergelijke schadegevallen en de uitbouw en het propageren van deze verzekering anderzijds. Deze wisselwerking is zo op te vatten dat het ontstaan van schadegevallen de verzekeraars het sociaal en economisch nut van een specifieke dekking hebben doen inzien of hen hebben genoopt tot het uitbouwen van waarborgen die elders reeds bestonden.

Wij laten nu enkele typische voorbeelden van schadegevallen volgen. Het zijn meestal spectaculaire gevallen die over het algemeen door de pers een grote bekendmaking hebben gekregen.

Deze opsomming houdt een zeker gevaar in. Men verwekt vlug de indruk voor een risico te staan dat zeer moeilijk verzekeraar is. De ervaring van het Angelsaksisch verzekeringsbedrijf is daar om deze opinie te niet te doen. Wat juist is, is wel het feit dat wij vaak voor beroepsvergiftingen staan die een ketting-

reactie van schadegevallen verwekken. Doch hier moet de verzekeringstechniek te pas komen om de waarborgen in tijd en omvang te beperken. Doch daarover verder.

Vooraleer deze enkel gevallen toe te lichten, dienen wij aan te merken dat wij niet steeds in kennis zijn van het feit of een verzekeraar B.A. Goederen na levering in een bepaald geval is tussengekomen. Vaak ontbreken ons de gegevens.

In *Groot-Brittannië* maakte het arsenicumdrama van Bristol een grote ophef. Bier bezoedeld met aan de hand van onzuiver zwavelzuur verkregen glucose verwekte de vergiftiging van 4000 mensen waarvan er 300 de dood vonden.

In *Marokko* verwekten in 1961 met tricresylfosfaat vervalste oliën een massa-vergiftiging met als gevolg 10.000 doden en verlamden. Men had namelijk 25.000 liters motorspoelolie met aardnoten- en olijfolie vermengd. Deze fout werd als misdaad bestempeld zodat geen enkele waarborg terzake kon worden ingeroepen.

Te Pont-Saint-Esprit in *Frankrijk* werd in 1951 de aanwezigheid van een op graangewassen aangebrachte pesticide in het brood voor tal van mensen noodlottig. Vijf personen stierven een afschuwelijke dood en 230 werden zwaar vergiftigd; velen onder hen werden acuut krankzinnig.

De Stalinonramp heeft de verzekeringsbehoefte op het Europees vlak ernstig doen toenemen. Dit geneesmiddel dat bestemd was om zekere huidziekten te genezen veroorzaakte de dood van 102 personen, 115 anderen liepen zware bestendige lichamelijke letsels op. Verzekeraars en herverzekeraars dienden voor dit schadegeval meer dan 7.000.000 nieuwe Franse franken te betalen. De rechtbank (Seine 19-12-1957) veroordeelde de apotheker Feuillet, de uitvinder van dit dodelijk geneesmiddel, om zijn gemis aan de meest elementaire wetenschappelijke nauwgezetheid. Dit zelfde vonnis herinnerde aan het feit dat er tijdens de fabricage en het op de markt brengen van het produkt geen enkel onderzoek op de grondstoffen en op het produkt werd verricht. De verzekeraar van Feuillet was de «Mutuelle des Pharmaciens», een organisme dat in 1890 onder apothekers werd opgericht om hun beroepsaansprakelijkheid te waarborgen. De Société Nord Afri-

caine de Réassurances was de herverzekeraar in deze zaak; de Lloyds waren de herverzekeraars in tweede graad. Hier werd een verzekeringstechnische fout begaan de risico's van een beroep te concentreren bij één verzekeraar die deze dan op zijn beurt onderbracht bij één herverzekeraar in plaats van ze oordeelkundig te verdelen onder de verschillende herverzekeraars. Op 27 april 1958 werd tussen de Mutuelle, de SNAR en de Lloyds een akkoord gesloten dat de volledige schadeloosstelling van al de slachtoffers toeliet.

Een slechte samenstelling van de Beaumol kindervoeder veroorzaakte in Frankrijk in 1959 de dood van 73 kinderen. In dit geval was de fabrikant ook verzekerd voor zijn B.A. Goederen na Levering.

In de Verenigde Staten liepen in 1958 77 personen kinderverlamming op na ingespoten te zijn geworden met een serum dat hen tegen deze ziekte moest beschermen. De vorderingen tegen de nijveraars bedroegen meer dan 10.000.000 dollar. De nijveraars waren verzekerd voor hun B.A. Goederen na Levering.

Het op de markt brengen van een slecht veevoederprodukt bracht het verlies mede van talrijke dieren. Hier ook werd een waarborg «B.A. Goederen na Levering» ingeroepen om de eigenaars van het vee schadeloos te stellen. Dit schadegeval kostte verscheidene miljoenen dollars aan de verzekeraars.

In de Westduitse Bondsrepubliek brak in 1958 te Osnabrück een omgeving een epidemie uit. Duizenden personen werden aangetast door een vreemd huidexanthem. De blaasjes-ziekte verscheen ook einde 1959 in West-Berlijn. Deze ziekte was het gevolg van het verwerken van de emulgator ME 18 in de margarines Rama en Sanella. Deze emulgator werd aan de margarines toegevoegd om het spatten bij het bakken tegen te gaan of te verminderen.

In augustus 1960 merkte men te Rotterdam in Nederland de eerste heftige verschijnselen op van de blaasjesziekte. Honderdduizend personen werden door de ziekte aangetast; een duizendtal moesten worden gehospitaliseerd en vier sterfgevallen werden genoteerd na het uitbreken van de ziekte. Door de verwantschap met de «Osnabrückse Krankheit» getroffen, stelde men een meer nauwkeurig onderzoek in naar de etiologie van deze ziekte. De samenhang van de blaasjesziekte met het eten van Planta margarine (rode verpakking), waarin de nieuwe emulgator was verwerkt, werd alsdan ontdekt.

De ramp zou aan de Unilever Trust verscheidene miljoenen gulden kosten.

De trust zou een verzekering van de B.A. goederen na levering hebben gesloten; de waarborg zou twee miljoen gulden belopen maar zou slechts de «loss of life» waarborgen. Daar er slechts enkele sterfgevallen werden waargenomen, zouden de verzekeraars slechts voor een relatief matig bedrag in deze ramp geïnteresseerd zijn. Ingevolge deze ramp noteerde men een verhoogde aanvraag tot dekking der B.A. Goederen na Levering. Hogere waarborgen die tot 100.000.000 fr. opliepen, werden aangevraagd. Deze waarborgen werden in bijzondere contracten verleend ofwel in de polissen van de B.A. Uitbating opgenomen.

De Duitse Firma Grünenthal bracht in 1960 een produkt tegen zwangerschapsonpasselijkheden op de markt. Dit produkt werd in Duitsland Contergan, in België Softenon en in Groot-Brittannië Thalidomide genoemd. In november 1961 verklaarde Dr. Lenz van de Universiteit van Hamburg dat er een zeer sterk vermoeden bestond dat dit geneesmiddel de oorzaak was van een uitzonderlijke toeneming van het aantal met misvormingen geboren kinderen. Een Schots dokter

stelde eveneens een onderzoek in en kwam tot het besluit dat op 10 moeders die een misvormd kind ter wereld hadden gebracht, er acht Thalidomide hadden ingenomen in het begin van hun zwangerschap. Voor West-Duitsland wordt het cijfer van 3.000 misvormd geboren kinderen genoemd wier geval aan Contergan zou te wijten zijn. De verkoop van dit produkt werd tot einde april 1962 in België toegelaten. Ons is niet bekend of er een verzekeraar dekking verleende aan deze firma en of deze verzekeraar reeds in zake werd geroepen.

Dit zijn enige schadegevallen die in de pers grote ruchtbaarheid kregen en die — voor sommigen althans — nog steeds bij de rechtbanken in behandeling zijn. Schadegevallen die de gezondheid en het leven van de mensen niet in het gedrang hebben gebracht, komen niet zo gemakkelijk aan het licht daar degene, die deze schadelijke produkten op de markt brengt, alle publiciteit schuwt. Ook de rechtstreekse verzekeraar vindt geen nut in het bekend maken van deze gevallen.

De meeste aangehaalde gevallen betreffen dus de farmaceutische en de toiletartikelennijverheid. Dit wil hoegenaamd niet zeggen dat deze verzekeringsvorm zijn toepassingsgebied tot deze nijverheden beperkt ziet. Wat de scheikundige nijverheid betreft, liggen de fouten in de toevoeging van bijprodukten of in de opstelling van voorschriften betreffende de aanwending aan de basis van zware schadegevallen. De voedingsnijverheid is ook in deze tak geïnteresseerd: zo werden er ingemaakte groenten en vruchten op de markt gebracht die schadelijk waren voor de gezondheid. Andere toepassingsvoorbeelden zijn de gebrekkige vervaardiging van apparaten, machines en constructiematerialen. Voor de vliegtuigbouwnijverheid heeft de B.A. verzekering voor ongevallen inzake goederen na levering een zeer groot belang.

Na het totaal verlies van de Elektra daagde een Amerikaanse vervoermaatschappij de fabrikant voor de rechtbank en eiste een schadeloosstelling van 2.500.000 dollars voor fouten in de conceptie en de fabricage van het vliegtuig.

III. De verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid goederen na levering

1. Verzekering van de goederen na levering in het algemeen

A. Op internationaal plan.

De toestand van deze verzekering op internationaal plan en in het bijzonder op Europees vlak is deze zoals zij weergegeven werd in een verslag van begin 1962 van de Comité Européen d'Assurances en in een nota van de Compagnie Suisse de Réassurances van 1961.

De verzekering van de Burgerrechtelijke Aansprakelijkheid Goederen na Levering wordt niet als specifieke verzekeringsvorm beoefend in Turkije, Griekenland en Finland.

In de Verenigde Staten is, zoals wij reeds vroeger aanhaalden, deze verzekeringsvorm het sterkst ontwikkeld. Sinds jaren bestaat er een modelcontract en een gedetailleerd tarief uitgewerkt door het National Bureau of Casualty Underwriters. Sommige belangrijke verzekeraars hebben hun eigen tarief. De Amerikaanse verzekeraars hebben de gewoonte aangenomen het risico te incorporeren in de verzekering van de Burgerrechtelijke aansprakelijkheid Uitbating.

In Groot-Brittannië verzekerde een Engels verzekeraar dat de belangrijkheid van deze verzekeringstak

deze van de motoreervoertuigenverzekering in de schaduwwal zal stellen. Lijkt deze bewering al te absoluut, toch duidt zij op het belang dat de Londense verzekeringsmarkt haar toemeet. De London Insurance Institute gelastte enkele jaren terug de Advanced Study Groups met het onderzoek van deze specifieke verzekeringsstak. De vrucht van vierjarenlange arbeid werd een belangrijk verslag met als titel «Future Developments of Product Liability». De Engelse verzekeraars verzekeren de burgerrechtelijke aansprakelijkheid goederen na levering in bijzondere polissen.

In Frankrijk bestaat er een gamma van dergelijke waarborgen. Er zijn er die ongevallenschade aan derden overkomen waarborgen en er zijn er die een min of meer contractueel karakter hebben en bijvoorbeeld de vervanging van de met gebreken behepte produkten of de heruitvoering van slecht uitgevoerde werken waarborgen.

De Groupement Technique Accidents richtte een nieuwe commissie in die de problemen in verband met deze tak zal onderzoeken.

In Oostenrijk werkt men aan het opstellen van een nieuw tarief en van nieuwe algemene voorwaarden.

Enkele belangrijke schadegevallen hebben een verhoogde behoefte aan dekking in de nijverheid opgewekt, in het bijzonder in de scheikundige, farmaceutische en voedingsnijverheid.

In Spanje bestaan er dergelijke polissen doch de meeste verzekeraars koesteren een zeker wantrouwen tegenover dit risico.

In Italië worden dergelijke verzekeringen gesloten doch slechts voor de scheikundige, farmaceutische nijverheid en voor de ondernemingen die elektrische apparaten leveren.

Volgend beding wordt over het algemeen in de polissen ingelast:

«L'assurance couvre aussi le risque qui dérive de la vente de marchandises, mais la garantie y afférente est valable seulement à condition que la marchandise ait été vendue pendant la période de validité de l'assurance et que le dommage soit survenu dans l'année suivant la vente, mais en tous cas, non postérieur à la date de l'échéance de la police. Pour ce dommage la limite de garantie pour sinistre représente la limite de garantie pour chaque année de souscription.»

Hieruit kunnen wij afleiden dat er geen bijzondere contracten voor dergelijke verzekeringen bestaan.

In Luxemburg wordt slechts de vergiftiging ingevolge het innemen van voedsel gewaarborgd in uitbreiding van de bestaande verzekeringspolissen.

In Noorwegen staan wij voor hetzelfde verschijnsel als in Italië. De clausule in de verschillende B.A. polissen ingelast, luidt als volgt:

«Si l'assuré est rendu responsable du fait des dommages causés par des choses qu'il a livrées, p.ex. parce qu'elles sont préjudiciables à la santé, la responsabilité de la Compagnie pour tous dommages de cette catégorie survenant pendant une seule et même année sera limitée au montant de l'assurance fixé dans la police. Si l'assuré, au moment de la livraison, a eu connaissance des conditions ayant causé le dommage, la compagnie n'est pas responsable.»

In Zweden bestaan er tevens geen bijzondere voorwaarden voor de burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering goederen na levering. In de Zweedse polissen vinden wij volgende clausule:

«Si plusieurs cas de dommages corporels ou matériels sont imputables à des marchandises livrées et sont dues à la même cause, ils seront considérés comme

» un seul cas, même s'ils ont lieu à différentes occasions.»

In Denemarken bestaat de verzekering als uitbreiding van de bestaande burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekering.

B. Op de Belgische verzekeringsmarkt.

De verzekering van de burgerlijke aansprakelijkheid inzake de uitbating van handels- of nijverheidsondernemingen is een overeenkomst van overdracht van risico's van de verzekerde op het hoofd van de verzekeraar. Deze overdracht van risico's bestaat in de overdracht van herstelsschulden ingevolge een onrechtmatige daad van het ondernemingshoofd in verband met de uitbating van de onderneming. Deze onrechtmatige daad kan zijn gepleegd door het ondernemingshoofd zelf of zijn werknemers, zij kunnen verband houden met het bezit van roerende en onroerende goederen van de onderneming.

Het risico van de uitbating wordt door de verzekeraars kontraktueel begrensd door de levering van de produkten.

Inderdaad, de meeste verzekeringsmaatschappijen op de Belgische verzekeringsmarkt behandelen de schade veroorzaakt door goederen, werken of koopwaren na levering als een uitgesloten risico en beperken aldus de waarborg van de B.A. Uitbating tot het ogenblik van de levering.

In die zin de polissen van de maatschappen De Schelde, De Ster, de Metropool, De Vrede, Mercator, Phenix Belge, Secours de Belgique, Securitas en Zwitserse Unie.

De maatschappij «de Luikse verzekering» behandelt het als een uitgesloten risico behoudens tegenstrijdige overeenkomst.

De Engelse verzekeringsdeskundigen stellen de opstelling van een nieuwe afzonderlijke polis voor omdat volgens hen (Future Developments, p. 46) er een essentieel verschil bestaat tussen de basiselementen van de appreciatie en de tarifikatie van het risico van de uitbating en dit van de goederen na levering.

De eerste berusten op de gebouwen, de fabricage en het bestuur van de onderneming, de andere berusten op de omzet van de goederen.

De meeste maatschappijen zullen geen afzonderlijke polis B.A. goedereen na levering sluiten, doch zullen B.A. goederen na levering verzekeren tegelijkertijd met de B.A. Uitbating.

Dit beantwoordt aan de aanbevelingen die de herverzekeraars aan de rechtstreekse verzekeraars richten: «Het risico B.A. Goederen na Levering is een typisch B.A. risico en moet gewaardeerd en verzekerd worden met de andere B.A. risico's van de verzekerde». (nota Cie Suisse de Réassurances, april 1961).

Volgens de Cie Suisse de Réassurances is deze afzonderlijke behandeling niet verantwoord en voor praktische redenen niet wettelijk. Alleen inzake de premieberekening dient een verschillende methode gevolgd te worden.

De waarborg B.A. Goederen na levering, die door de verzekeringsmaatschappijen op de Belgische markt worden verleend, wordt omschreven op een binnenblad gehecht aan een polis betreffende de B.A. Uitbating. Dit binnenblad geeft de bijzondere voorwaarden die eigen zijn aan de risico's B.A. Goederen na levering. Een tweede binnenblad geeft de bijzonderheden van de dekking zoals de naam, de voornaam en het adres van de verzekeringsnemer, de specificatie van de fabricatie, de grenzen van de waarborg in cijfers uitgedrukt, de voorraadpremie, de premievoet, de datum van aanvang en de vervaldatum van de waarborg. Dit laatste binnenblad dient dan ter ondertekening van de verzekeringsnemer te worden voorgelegd.

Een polis B.A. Goedereen na levering ziet er schematisch als volgt uit :

- 1) algemene voorwaarden van de verzekering van de B.A. Uitbating;
- 2) bijzondere voorwaarden van de verzekering van de B.A. Goedereen na levering;
- 3) te ondertekenen binnenblad met andere specificaties betreffende de waarborg B.A. Goedereen na levering. Dergelijk schema vinden wij terug in de polis van de maatschappij The Ocean.

2. Doel en voorwerp van de verzekering B.A. Goedereen na levering.

1) De verzekering van de B.A. Goedereen na levering is een B.A. verzekering. Het is een overeenkomst van overdracht van schuld gekenmerkt door de overdracht van een risico van een bepaalde aansprakelijkheid van de verzekerde op het hoofd van de verzekeraar. (Janssens - Brigode, op. cit. p. 326).

De hierbedoelde herstelschulden zijn deze die voortvloeien uit een ongeval en die aanleiding geven tot de oneigenlijke kontraktuele aansprakelijkheid geregeld door de artikel 1641 en volgende van het B.W. tegenover de koper, en de aquilische aansprakelijkheid, die in het B.W. door de artikels 1382 en volgende wordt geregeld, tegenover de koper en de derden die niet in kontraktueel verband staan met de verkoper of de fabrikant.

Wat de oneigenlijke kontraktuele aansprakelijkheid betreft, zal het artikel 1645 terzake het meest van toepassing zijn daar de fabrikant vermoed wordt de gebreken van zijn produkten te kennen.

Wat de aquilische aansprakelijkheid betreft, zullen de artikels 1382 en 1383 uiteraard hier slechts toepassing vinden daar het produkt niet meer onder controle en in het bezit van de fabrikant en/of verkoper is.

Wij vonden op de Belgische verzekeringsmarkt slechts één polis B.A. Goedereen na levering die de betrokken soort aansprakelijkheid aanduidt.

De clause luidt als volgt :

« La présente garantie est acquise au souscripteur » pour les recours exercés contre lui, sur base des articles 1382 et 1384 et/ou sur base des articles 1641 et suivants du Code civil, ou sur base des dispositions analogues de la législation en vigueur à l'étranger. » Sont notamment garantis, les recours exercés contre le souscripteur sur base de l'article 1645 du Code Civil en cas d'accidents provenant de vices ou défauts cachés dont le souscripteur et ses préposés seraient présumés avoir eu connaissance, seul le cas de dol ou fraude établi du souscripteur lui-même étant exclu. La présente garantie ne couvre pas les indemnités que le souscripteur serait tenu de verser aux tiers pour vice ou défaut de marchandises et ouvrages eux-mêmes afin de les remplacer ».

Deze laatste zinsnede legt uit waarom wij spreken van oneigenlijke kontraktuele aansprakelijkheid. Inderdaad, de eigenlijke kontraktuele aansprakelijkheid is uit de waarborg gesloten. Dit wil zeggen dat de verzekeraar alle herstellvorderingen uitsluit voor de herstelling, vervanging of de terugbetaling van de geproduceerde goederen.

M.a.w. de schade aan de geleverde goederen wordt steeds en zonder uitzondering uitgesloten.

« Requests for cover in respect of costs incurred in implementing conditions of sale and the terms of guarantee have been encountered. The Group feel that any development on these lines is not one for products liability policies. Such costs are often risks of the trade

» and do not constitute a proper subject for insurance, » e.g. an undertaking to replace defective articles or a » guarantee that the product will fulfil its function ». (Future developments, p. 41).

2) De bepaalde aansprakelijkheid, die hier het voorwerp is van de verzekering, is de herstelschuld die de verzekerde als fabrikant en/of verkoper oploopt ingevolge ongevallen die geschieden na de verkoop en levering van de produkten en die voortvloeien uit :

- a) gebreken en onvolmaaktheden van deze produkten;
- b) fouten of onvolmaaktheden in het fabrikeren, konditioneren, etikeren, verpakken, verkopen, leveren en verzenden van deze produkten.

3) Enkele voorbeelden illustreren het voorwerp van deze waarborg :

a) gebrekkige vervaardiging van de veiligheidsklep van een stoompan : een stoompan ontploft en kwetst de vrouw van de koper;

b) een te lichte vervaardiging van een plastieke kapult veroorzaakt een zware oogkwetsuur van een knaap;

c) een kind koopt een doos slaghoedjes voor een revolver; ze ontploffen in de broekzak van het kind wanneer het de winkel verlaat (Corr. Verviers, 15-12-1923, BA. 1924/220).

In het werk van Frumer and Friedman vinden wij een table of cases by product (p. 1201 tot en met 1560) die driehonderdvijftig bladzijden beslaat !

Tevens verwijzen wij naar enkele arresten die vroeger in dit werk werden aangehaald o.a. Brussel 07-02-1953 (onuitgegeven) : verkoop van een mazoutkachel die bij de koper ontploft. Dit arrest zal van uitzonderlijk belang blijven voor de behandeling van het recht van de goederen na levering. Daarom geven wij de inhoud van dit arrest in bijlage.

4) Contractueel (t.t.z. voor zover er melding wordt gemaakt in de bijzondere voorwaarden van de polis) kan bedongen worden dat de waarborg zich tevens uitstrekt tot ongevallen die zouden voorkomen na levering of teruggave aan de klanten en die als oorzaak zouden hebben een vergissing, fout of gebrekkige uitvoering bedreven door het personeel van de onderschrijver gedurende het plaatsen of het onderhoud bij de klanten, van de in de polis aangeduide produkten of de herstelling ervan in het atelier of bij de klanten, verstaan zijnde dat de premie eveneens geïnd zal worden op het zakencijfer dat uit deze werken voortvloeit en dat de onderschrijver bijgevolg dit cijfer afzonderlijk zal vermelden in zijn verklaringen.

Deze clause vonden wij in de polis van de maatschappij S. De uitbreiding dient dus speciaal vermeld te worden in de Bijzondere Voorwaarden en zij wordt verleend mits de betaling van een bijpremie. Hetgeen de tarificatiebasis betreft, zal verder meer uitgebreid worden behandeld.

3. Personen wier Burgerrechtelijke Aansprakelijkheid gewaarborgd is.

De personen wier burgerrechtelijke aansprakelijkheid gewaarborgd is zijn :

- a) de onderschrijver - hoofverzekerde;
- b) de beheerders, vennoten en zaakvoerders;
- c) om het even welke aangestelde van de hoofverzekerde.

De bedrieglijke of kwaadwillige handelingen van de hoofverzekerde vallen buiten de waarborg. De bedrieglijke of kwaadwillige handelingen begaan door ieder ander persoon zijn gedekt op voorwaarde dat de onderschrijver-hoofverzekerde de verzekeraar subrogeert in

al zijn rechten en vorderingen tegenover de pleger van deze daden.

De persoonlijke burgerrechtelijke aansprakelijkheid van de leveranciers, voortverkopers of klanten van de onderschrijver-hoofdverzekerde valt buiten de waarborg. Inderdaad, de nijveraer kan er de voorkeur aan geven al de vorderingen in verband met zijn produkten te behandelen en de verzekeraars van de fabrikant kunnen dit tevens wenselijk achten. Uit het oogpunt van de good-will van de nijveraer heeft deze totale verzekering onbetwistbaar voordelen. De verdelers zullen immers des te meer vertrouwen stellen in de fabrikant. In de Verenigde Staten ontstond aldus de gewoonte de distributors' liability te waarborgen in de products insurances en vaak werd 50% van de oorspronkelijk premie voor dit bijkomend risico aangerekend.

De «Study Group of the Insurance Institute of London» (Future Developments, p. 42) vindt dat het betrekken van de distributors' liability vele nadelen heeft. Zij meent zeer terecht dat de bijpremie moet verschillen volgens de waarde van de nijveraer, volgens de waarde en de keuze van zijn distributie-apparaat en volgens de produkten.

«In general, bulk products or which can be broken » down by the retailer, and products which may receive » some attention or adjustment or installation by retailers or others, are unsuitable for treatment by including distributors' liability with those of the manufacturer or factor. Self-contained or separately » packaged goods obviously lend themselves better to » inclusive treatment for insurance purposes».

Zij vestigt de aandacht op het feit dat de wettelijke beschikkingen inzake de aansprakelijkheid van fabrikant en verdeler anders geregeld zijn.

Hetgeen geldig blijft in het Belgisch recht (zie hoger inzake de interpretatie van de Belgische rechtspraak en rechtsleer van artikel 1645 van het B.W.). Een andere moeilijkheid ligt in het feit dat de verzekeraar van de fabrikant verdelers dienen te waarborgen die zij niet kennen en die zij, moesten zij ze kennen, in feite niet zouden willen verzekeren.

Tevens zou de territoriale uitgestrektheid van de waarborg goed voor ogen dienen gehouden te worden: «Whilst it may be satisfactory to give world-wide cover to a firm in the United Kingdom for its own potential liabilities, to include in the insurance the liabilities of unknown distributors overseas might be prejudicial to the interests of insurers here». (Future Developments, p. 43).

Dan bestaat er ook een gevaar voor dubbele verzekering:

«The granting of distributors' liability within the » terms of the manufacturers' or main suppliers' policy » frequently will have the effect of creating a situation » in which dual insurance exists. The distributor or » retailer may have effected his own products liability » insurance to cover all his products and sales, including » those of the particular manufacturer who effects cover » on his behalf. Dual insurance is not necessarily a bad » thing, but the granting of distributor's cover freely » would create a situation in which insurers constantly » would have to be checking up on the possibility of » dual and even treble insurance in respect of any » products claim». (Future Developments, p. 43).

Ook is het mogelijk dat een verdeler meent dat een deel van zijn produkten door zijn leveranciers door een verzekering gedekt zijn, terwijl een ander deel van zijn produkten dit niet zou zijn.

Om al deze redenen wordt de inlassing van de waarborg van de persoonlijke aansprakelijkheid van de ver-

delers in de verzekering van de aansprakelijkheid van de fabrikant niet opportuun geacht.

4. Uitsluitingen en Beperkingen.

Hieronder geven wij een opsomming van al die uitsluitingen en beperkingen die wij in de polissen van de verschillende verzekeringsmaatschappijen op de Belgische verzekeringsmarkt hebben gevonden.

Wij moeten rekening houden met het feit dat slechts de algemene voorwaarden van de polis B.A. uitbating die strijdig zijn met de bijzondere voorwaarden van de B.A. Goederen na levering worden afgeschaft.

De andere kontraktuele beschikkingen blijven gehandhaafd, ook deze die de uitsluitingen betreffen.

De uitsluitingen betreffen het atoomrisiko, het oorlogsrisiko, de ongevallen opzettelijk door de onderschrijver veroorzaakt, de ongevallen aan personen die niet als derden worden beschouwd, de ongevallen veroorzaakt aan dieren of zaken die aan de onderschrijver werden toevertrouwd.

Deze uitsluitingen dienen niet meer te worden herhaald in de bijzondere voorwaarden betreffende de B.A. Goedereen na levering.

Er zijn nochtans uitsluitingen die specifiek eigen zijn aan het risico van de B.A. Goederen na levering:

1) de kosten van herstelling, vervanging of terugbetaling van de geleverde produkten of de gepresteerde diensten voor het plaatsen, herstellen of onderhouden van deze produkten.

Het is de uitsluiting van de kontraktuele aansprakelijkheid die in al de polissen wordt teruggevonden.

2) de gevolgen van het niet of slecht werken van de goederen, indien het een gevolg is van een gebrekkige opvatting. Het betreft hier ook een «trade risk» en een toepassing van hetgeen de «Study Group» (Future Developments, p. 39) noemt: «that some of » the risks involved, particularly those which do not » depend on accidental injury or damage, are trade risks » rather than contingencies which should be the subject » of insurance».

De uitsluiting vonden wij slechts in de polis van de verzekeringsmaatschappij O.

3) de beroepsvergissingen en/of het verzuimen van de raadgevingen of de rapporten afgeleverd door de onderschrijver-hoofdverzekerde.

Deze uitsluiting vonden wij slechts in de polis van de verzekeringsmaatschappij O.

In dit verband zegt het verslag van de Study Group (Future Developments, p. 46) betreffende de uitsluitingen 2 en 3:

«Products liability insurers often attempt to avoid » the professional element of risk by means of exclusions in their policies. Although they are quite » willing to cover liability arising out of a defect » of a product which causes injury or damage when » that defect results from an accident or mistake » during manufacture or packing, they are not » prepared to cover liability which arises from a lack » of technical knowledge or skill on the part of the » manufacturer. This latter risk is placed outside the » insurance by excluding claims which arise from » defective design, from the failure of the goods to » perform the function for which they are intended, from » the unfitness of the goods for the purpose for which » they are supplied, or by some similar exclusion » wording».

4) Schade voortvloeiend uit het gebruik tot doeleinden waarvoor zij niet bestemd zijn, van goederen die geen fabricage of verpakking gebrek hebben. Deze uitsluiting is vanzelfsprekend daar zij uiteraard niet beantwoordt aan de doelstelling en het voorwerp van de waarborg.

5) Klaarblijkelijke gebreken waarvan de derden zich bij de levering hebben kunnen overtuigen.

Deze uitsluiting vonden wij in één polis. Zij is overbodig daar volgens het artikel 1642 de verkoper niet instaat voor de gebreken die zichbaar zijn en waarvan de koper zich heeft kunnen vergewissen.

6) De aansprakelijkheid door de onderschrijver-hoofdverzekerde krachtens bijzondere overeenkomsten vrijwillig op zich genomen, tenzij deze aansprakelijkheid bij ontstentenis van deze overeenkomsten eveneens te zijnen laste zou gelegd worden overeenkomstig de wettelijke beschikkingen. Deze uitsluiting vonden wij in al de polissen die in ons bezit waren.

7) De stoffelijke schade veroorzaakt door brand, water of ontploffing, tenzij anders bedongen werd in de bijzondere voorwaarden.

Deze uitsluiting vonden wij in de polis van de maatschappij S.

Een dergelijke uitsluiting beperkt tot de schade door het vuur vonden wij in de polis van de maatschappij E.

In de andere polissen zal echter deze uitsluiting ook gelden daar zij opgenomen is in de algemene voorwaarden van de polis B.A. Uitbating.

Naar onze mening dient deze uitsluiting niet te worden herhaald tenzij om alle misverstand te vermijden.

8) De schade die het gevolg zou zijn van laad-, vervoer- of losverrichtingen. Deze uitsluiting is totaal overbodig daar zij niets te maken heeft met het voorwerp van deze verzekering. Wij vonden deze uitsluiting in de polis van de maatschappij E.

9) De maatschappij heeft zoals de onderschrijver het voordeel van elke ontheffing of beperking van aansprakelijkheid van de onderschrijver die voortspruiten uit de algemene of bijzondere verkoopswaarden. Zij heeft het recht deze in te roepen in geval van ongeval.

Deze clause is door de subrogatoire kracht van de B.A. polis ook vanzelfsprekend. Nochtans is het verantwoord deze clause in te lassen om de duidelijkheid terzake te dienen.

5. De bepaling van schadegeval.

Volgens Janssens-Brigode (op. cit. p. 28) bestaat het schadegeval of de ramp (Franse terminologie) of het verzekeringsgeval (Duitse terminologie) in de processus van het schadeverwekkend feit tot de schadeloosstelling van de benadeelde derde, van het ogenblik van het ontstaan van de aansprakelijkheid tot het ogenblik dat de aansprakelijkheid is erkend, gemeten en gesanctioneerd. Het schadeverwekkend feit, t.t.z. de onvolmaaktheid in het produkt of de fabriekagefout deed zich voor vóór de levering, d.w.z. in de periode dat het produkt in het bezit en onder controle was van de fabrikant, terwijl de schade slechts effectief ontstaat na de levering bij het gebruik of het verbruik. De foutieve daad is in de tijd duidelijk gescheiden van de schade als gevolg van deze foutieve daad.

Volgens de Amerikaanse rechtspraak is een ongeval « an occurrence which proceeds from an unknow cause or which is an unusual effect of a known cause and therefore is unexpected and unforeseen (Richards v. Travelers Ins. Co., 89 Val 170, 26 P 762 (1891)). »

In Zuckerman v. Underwriters at Lloyds 42 Cal 2d 460, 267, P2d 777 (1954) zegt de rechter dat « an accident is a casualty, something out of the usual course of events, and which happens suddenly and unexpectedly and without any design on the past of the person injured ».

Interessant voor deze verzekering is de toelichting dat « an accident is not a mistake but a mishap ».

De Belgische begripsbepaling van ongeval wordt ont-

leend aan Cass. 15-3-1929 BJ 1929/350 : het is een plotse-linge, abnormale gebeurtenis te wijten aan de plotse-linge inwerking van een van buiten inwerkende oorzaak. Omdat deze Belgische rechtsterminologie verband houdt met de ongevallenverzekeringen en de arbeidsongevallenverzekeringen, lijkt het ons wenselijk in de B.A. verzekeringen te spreken van schadegevallen.

Daar de natuur van het risico zodanig is dat een met een gebrek behepte zaak een belangrijk aantal herstel-vorderingen als gevolg kan hebben, zou de verzekeraar voor een reeks schadegevallen gedurende de periode van verzekering kunnen komen te staan die voor hem katastrofaal zou kunnen zijn. Om dit gevaar te vermijden, moeten de polisvoorwaarden voorzien dat een reeks schadegevallen als één gebeurtenis moet worden aanzien en slechts éénmaal de poliswaarborg betrekken kunnen. Op dit laatste aspect komen wij later terug als wij de aggregate limit beschouwen. Dit veronderstelt een juiste bepaling van het schadegeval. Deze bepaling is moeilijk in een juiste vorm te gieten en een beding van uitsluiting terzake is moeilijk te vinden.

Daarom werd in de Amerikaanse kontrakten de batch-klausule of de batch-clause ingelast. Volgens deze klausule worden alle schadegevallen die tot eenzelfde lot (batch) van produkten kunnen worden teruggebracht, beschouwd hetzelfde schadegeval uit te maken.

« The policy provides that damages arising out of one » lot of goods or products prepared or acquired by the » named insured or by another trading under his name » shall be considered as arising out of one accident. » Hence, if one lot of goods is sold to different persons » and causes injury to several persons, all claims are » deemed to arise out of one accident. Similarly, if one » lot of a product is sold to different persons and » causes damages to the property of several persons, » all claims are deemed to arise out of one accident ». (Frumer and Friedman, op. cit. p. 1109).

In al de polissen vinden wij een beding dat een bepaling geeft van het schadegeval.

— « Worden als een en hetzelfde ongeval beschouwd » al de gevolgen van eenzelfde fout of gebrek ».

— « Door ongeval moet worden verstaan iedere ge- » beurtenis of reeks gebeurtenissen, voortspruitend of » toe te schrijven aan éénzelfde oorzaak of aan éénzelfde » oorsprong, gebeurtenis tijdens dewelke de schade ont- » staan is ».

De vergiftigingen of intoxicaties veroorzaakt door de goederen worden in elke polis als een ongeval of een schadegeval aanzien.

6. Geldigheidsduur van de waarborg.

De vraag kan worden gesteld of er dekking moet zijn op het ogenblik dat het schadeverwekkend feit zich heeft voorgedaan (fabricagefout).

Op het ogenblik dat de schade is ontstaan (ontploffing van een machine) of op het ogenblik dat de benadeelde zijn schadevergoeding opvordert.

In een polis op de Belgische markt vinden wij dat het schadeverwekkend feit moet gebeurd zijn gedurende de geldigheidsduur van de polis en dat het ontstaan van de schade aan de maatschappij moet zijn kenbaar gemaakt gedurende de geldigheidsduur van de polis en ten laatste één jaar na het verloop van de geldigheidsduur.

De voorkeur gaat echter uit naar polissen die voorzien dat de poliswaarborg enkel van toepassing is voor de schadegevallen of ongevallen gebeurd in de loop van de geldigheidsperiode van het contract, zelfs wanneer de feiten en fouten die de aansprakelijkheid verwekken de onderschrijving voorafgaan. In diezelfde polissen vinden

wij dat de maatschappij niet instaat voor de ongevallen die voortspruiten uit feiten en fouten die de invoeging van het contract voorafgingen, en die aan de onderschrijver gekend waren als zijn aansprakelijkheid kunnende in het gedrang brengen.

In diezelfde contracten wordt er voorgehouden dat geen enkele eis voor schadegevallen gebeurd in de loop van het contract nog aanvaard wordt na een periode van 6 maanden na de vernietiging of het verstrijken van contract. De tweede dekkingsmodaliteit noemt men « losses occurring base », i.e. the date of the occurrence of the incident giving rise to the claim determines whether or not that claim falls within the period covered by the policy. Inderdaad, is het gemakkelijker de datum van het schadegeval na te gaan dan de datum van fabricage te achterhalen.

7. Opzeg van de polis.

In een polis van de maatschappij S. wordt voorgehouden dat de partijen het recht hebben onderhavige polis alle jaren op te zeggen, mits voorbericht van minstens 3 maanden vóór de vervaldag van de premie, per aangetekend schrijven.

8. Driedubbele beperking van de waarborg.

Het verslag van de Study Group geeft ons het volgende voorbeeld van waarborgen:

Coverages	Limits of Liability
A. Bodily	\$ 5.000 each person \$ 10.000 each accident \$ 25.000 aggregate
B. Property	\$ 5.000 each accident \$ 25.000 aggregate.

Hieruit blijkt de drievoudige beperking inzake de lichamelijke schade en de tweevoudige beperking inzake stoffelijke schade.

Het eerste maximum geldt de lichamelijke schade aan personen en de stoffelijke schade per schadegeval.

Het tweede maximum geldt de waarborg per ongeval voor de lichamelijke schade en de totale waarborg die de verzekeraar per verzekeringsperiode aan de verzekerde verstrekt inzake stoffelijke schade.

Het derde maximum geldt de totale waarborg die de verzekeraar per verzekeringsperiode aan de verzekerde verstrekt inzake lichamelijke schade.

Door het invoeren van de aggregatie limits of maximum per verzekeringsperiode (gewoonlijk een kalenderjaar) krijgt de verzekeraar de nodige bescherming tegen de frekwentie van de schade feiten in één verzekeringsperiode. Zijn verplichtingen houden op als het schadebedrag het maximum heeft bereikt en de waarborg gaat slechts terug in wanneer de verzekeringsperiode is verlopen en de polis wordt hernieuwd. Het beginsel van de aggregatie limits wordt in de Verenigde Staten strikt nageleefd en geen afwijking hiervan wordt toegelaten. Het wordt aanbevolen het jaarlijks maximum en het maximum per verzekeringsgeval identiek te houden. Aldus wordt elke betwisting of men voor één of meer schadegevallen staat vermeden.

Nochtans voorzien sommige Amerikaanse tarieven een hogere dekking per verzekeringsperiode. Voorbeeld:

5.000 dollar per persoon
10.000 dollar per schadegeval
25.000 dollar in aggregate limit.

9. Territoriale begrenzing van de waarborg.

De gebruikelijke polisvoorwaarden verlenen geen waarborg voor herstellingsvorderingen ingevolge een exportprodukt dat schade heeft veroorzaakt.

Wanneer een produkt elders dan in het land van oorsprong schade heeft veroorzaakt, dan wordt de aansprakelijkheid onderzocht volgens de *lex loci*.

De Amerikaanse verzekeraars hebben in het kader van de betrekkingen tussen de verschillende Amerikaanse Staten een bijzondere waarborg « *vendors endorsement* » in hun polissen opgenomen. Door de betaling van een bijpremie wordt de aansprakelijkheid van de distributor gedekt in de polis van de fabrikant. De uitbreiding van de waarborg wordt vaak uitdrukkelijk gevraagd door de distributor.

Deze uitbreiding kan ook toegepast worden op internationaal plan. De distributor kan een *hold harmless agreement* laten opnemen in zijn koopcontract.

Dit beding verzekert de tussenkomst van de fabrikant in rechtsvorderingen tegenover de invoerder ingesteld. Wereldwaarborgen — de landen achter het IJzeren Gordijn blijven uit de waarborg gesloten — zijn eerder uitzonderlijk op de Amerikaanse verzekeringsmarkt.

Het verdient geen aanbeveling volgens de Advanced Study Group de territoriale beperking toe te passen op schadegevallen buiten de territoriale omschrijving. Wel dienen de verkoop en de levering van de produkten buiten de opgegeven grenzen uitgesloten te worden.

In de polissen in ons bezit vonden wij in de éne polis een beperking tot België en de aangrenzende landen en in de andere polis een beperking tot de landen van Europa, de landen achter het IJzeren Gordijn uitgesloten.

10. Tarifikatiebasis.

De risico's worden onderverdeeld in drie grote klassen:

- a) nijverheidsrisico's, inbegrepen de levering van ruwe materialen;
- b) groothandel of distributiehandel;
- c) kleinhandel.

In de meeste gevallen is de premieberekening gebaseerd op het zakencijfer. Indien de onderschrijver hoofdverzekerde het onderhoud en de herstelling aan de geleverde machines in de waarborg laat opnemen, dan moet tevens het geheel van de uitbetaalde lonen aan deze onderhoudsdienst als grondslag dienen.

Soms wordt de premieberekening gebaseerd op de hoeveelheid gekochte of geleverde goederen (voor kleine risico's) en soms op de betaalde produktielonen. Voor kleine risico's zoals een kleinhandel buiten de stad kan een vaste premie worden aangerekend.

Nijverheidsinstallaties en lonen zijn voorbijgestreefde appreciatiefactoren die geen juist idee geven van de industriële bedrijvigheid.

« With the advance of mechanisation and automation, » the productivity of one firm may be high in relation » to the number of employees, whereas another firm » undertaking similar work by more manual methods » may use a large number of employees but in fact » produce a smaller quantity of goods ». (Future Developments, p. 36).

Soms is het noodzakelijk een premie te voorzien voor dat deel van het risico dat betrekking heeft op de periode vóór de aanvang van de polis. Dit premiedeel wordt gevoegd bij de eerste jaarpremie en zal in functie staan van de omzet.

De premievoet zal ook in functie staan van de voorziene waarborgmaxima.

Het tarief van de National Bureau of Casualty Underwriters geeft een uitgebreide lijst van produkten in categorieën gerangschikt. Voor vele risico-eenheden is nochtans de premievoet niet aangegeven, zo bijvoorbeeld voor de constructienijverheid, de scheikundige en farmaceutische nijverheid. Het tarief is trouwens een

leidraad want een gedetailleerde analyse van het risico zal meestal noodzakelijk blijken. De deskundige inspecteur zal vooraf aan de verzekeraar een beeld moeten geven van de werkelijke bedrijvigheid van de onderneming.

Het handboek van het Nationaal Bureau geeft tal van premievoeten op. Doch daar dit bureau over weinig statische gegevens beschikt, hebben deze premievoeten slechts een betrekkelijke waarde. Trouwens tal van Amerikaanse verzekeringsmaatschappijen zijn niet aangesloten en hebben hun eigen tarificatie. Men dient er tevens op te wijzen dat 90 % van de nijverheidsrisico's op de Amerikaanse verzekeringsmarkt in ongevallen en B.A. met een premie van minstens 5.000 dollar onderworpen zijn aan een systeem van retrospectieve berekening (retrospective rating plan).

De premie B.A. Goederen na levering maakt deel uit van de totale premie die vastgesteld wordt na verloop van het verzekeringsjaar op basis van de statistiek van de schadegevallen voor elk soort risico.

De belangrijke B.A. Goederen na levering risico's worden in Amerika medegedeeld aan een centraal organisme die ze op een referral list brengt.

De risico's van de vliegtuigbouw nijverheid worden door een pool in verzekering opgenomen.

11. Premiebetaling.

Vermits de jaarpremie slechts kan berekend worden na afloop van de verzekeringsperiode of het kalenderjaar, moet er een voorraadpremie betaald worden. Tijdens de maand, die op het einde van het verzekeringsjaar volgt, zal de onderschrijver aan de verzekeringsmaatschappij het zakencijfer laten kennen dat verwezenlijkt werd gedurende het verlopen jaar evenals gebeurlijk datgene verwezenlijkt door de herstellings- en onderhoudsdiensten (of de opgave van de lonen uitbetaald aan de herstellings- en onderhoudskosten).

De jaarpremie, vermeerderd met de belastingen en kosten, is betaalbaar binnen de 15 dagen na haar vaststelling.

Zo het zakencijfer niet wordt opgegeven en de premie niet wordt betaald binnen de vastgestelde termijnen, heeft de maatschappij het recht de polis te schorsen mits voorafgaandelijk aangetekend bericht van 14 dagen.

De onderschrijver stemt toe bij het onderschrijven van de polis om een som in de Bijzondere voorwaarden vastgelegd aan de maatschappij te storten als voorraadpremie. Deze som brengt geen intrest op en wordt terugbetaald wanneer de polis een einde neemt, na aftrek van elk aan de maatschappij verschuldigde premie.

De onderschrijver verbindt zich er toe de maatschappij op elk ogenblik de gelegenheid te geven de echtheid en de juistheid der cijfers, dienende tot de berekening der premies, na te gaan.

12. Vrijstelling.

In een polis betreffende de levering en de verkoop van « tubes en acier, étais, poutrelles télescopiques, échafaudages tubulaires, coffrages métalliques et autres analogues » vonden wij een schadevrijstelling van 10 %, enkel van toepassing op gevallen van stoffelijke schade tot 25.000 fr. De gevallen van stoffelijke schade die minder bedragen dan 2.500 fr. worden niet vergoed.

13. Arbitrageclausule.

In één polis hebben wij de gebruikelijke arbitrageclausule aangetroffen.

14. Maatregelen te treffen bij schadegeval.

Op straf van verval verbindt de onderschrijver zich bij schadegeval al de nodige maatregelen te treffen om de herhaling van dergelijk schadegeval te voorkomen.

15. Het voorstelformulier.

Het risico van de B.A. Goederen na levering is een complex en subjectief risico.

Daarom is de assistentie van een deskundig makelaar vereist om met de maatschappij te overleggen welke bijzondere voorwaarden zich in het onderworpen geval opdringen en om aan de maatschappij de nodige technische gegevens in verband met de uitbating van de onderneming te bezorgen.

Anderzijds zal de maatschappij dienen beroep te doen op een deskundig inspecteur die in staat is om de bedrijvigheid van de onderneming technisch onder het oogpunt van de risicopotentialiteit te beoordelen.

Gezien het subjectief karakter van het risico, zal voor het sluiten van het contract een grondig onderzoek van het aangeboden risico dienen te geschieden, waaruit het belang van het voorstelformulier blijkt, en zal tijdens het contract de bedrijvigheid van de onderneming op de voet dienen te worden gevolgd.

Volgende elementen hebben invloed op de premievoet en dienen in aanmerking te komen. Het is noodzakelijk dat deze elementen voorkomen op het voorstelformulier opdat de verzekeraar een juiste kijk op het risico zou krijgen.

A. Risicoduur van het produkt: nl. of het produkt vlog wordt verbruikt of het produkt lange tijd in gebruik blijft;

B. Risicodensiteit van het produkt: komen gebreken vaak voor, kan een gebrek aanleiding geven tot een groot aantal betrekkelijk kleine schadegevallen of tot één katastrofaal schadegeval;

C. Bekwaamheid en ervaring van de verkoper;

D. De door de verkoper verstrekte waarborgen, verkoopvoorwaarden of clausules door hem gebruikt inzake beperking van aansprakelijkheid;

E. De gevraagde territoriale begrenzing van de waarborg;

F. Vroegere schadegevallen en vorderingen tegenover de verzekeringsnemer;

Voor fabrikanten worden gewoonlijk tevens volgende elementen in aanmerking genomen:

G. Fabrikageproces: is het eenvoudig of een ingewikkeld produkt;

H. De herkomst van de grondstoffen of van de componenten van het produkt;

I. Worden de apparaten door de verzekeringsnemer zelf geïnstalleerd, heeft hij een dienst voor het onderhoud van de geleverde installaties?

Dr. Jur. F. DE WINTER

Bijlage 1: Rechtseer en rechtspraak in verband met de behandelde problemen.

I. Contractuele en aquilische aansprakelijkheid

A. Rechtsleer:

1) Werken:

J. Van Ryn, Responsabilité aquilienne et contrats, 1953, Paris.

Pirson et De Villé, Traité de la responsabilité civile extracontractuelle, Bruxelles, 1935, Nrs. 6 tot en met 28.

H. De Page, Traité élémentaire de droit civil belge, Bruxelles 1948, t. II, Nrs. 920 tot en met 927.

O.R. Dalcq, Traité de la Responsabilité civile I, Bruxelles 1959.

de Riedmatten, Les Responsabilités civiles diverse et le contrat d'assurances.

2) Artikelen :

1932-899 RGAR P. De Harven : A propos des concours des Responsabilités contractuelle et quasi délictuelle.

1932-1012 RGAR J. Van Ryn : Quelques remarques à propos des arrêts de la Cour de Cassation relatifs au concours des responsabilités contractuelle et délictuelles.

1932-1044 RGAR A. De Villé : Les responsabilités contractuelle et délictuelle, leur domaine et leurs rapports.

1933-1148 RGAR M. Jacquemet : Quelques remarques à propos de l'étude de M.A. De Villé sur les responsabilités contractuelles et délictuelles.

1953-181 J.T. M. Malgaud : Le contrat délictuel.

1955-5480 RGAR R.O. Dalcq : Le problème du concours des responsabilités contractuelle et délictuelle et la jurisprudence récente.

1957-297 RCJB J. Van Ryn : Le concours des responsabilités contractuelle et délictuelle.

1955-216 RCJB Dabin-Lagasse : La responsabilité délictuelle et quasi-délictuelle. De l'intérêt secondaire d'une distinction des Responsabilités contractuelle et délictuelle.

1932-257-289 Belg. Jud. Rutsaert : De l'exclusion de la responsabilité délictuelle entre contractants.

1901-10/4 Flandre judic. De Haene : Une théorie nouvelle de la responsabilité.

1934-300 Belg. Jud. Soenens : Note Cass. 15-02-1934.

1596-218 RCJB Limpens & Van Damme : Examen de jurisprudence 1953-1955.

1955-216 RCJB Dabin et Lagasse : Examen de jurisprudence 1951-1955.

1959-175 RCJB Dabin et Lagasse : Examen de jurisprudence 1955-1959.

B. Rechtspraak :

1) Hof van Cassatie : 28-03-1889, Pas. 1889 I 161 B.J. 1889/934; 05-10-1892, Pas. 1893 I 321 B.J. 1893/153; 16-10-1902, Pas. 1902 I 350 B.J. 1902/1425; 16-01-1908, Pas. 1908 I 86; 02-03-1922, Pas. 1922 I 183; 10-01-1929, Pas. 1929 I 57; 13-02-1930, Pas. 1930 I 115 B.J. 1930/164 RGAR 1930/590; 15-02-1934, B.J. 1934/300; 14-03-1939, Pas. 1939 I 140.

2) Hoven van Beroep :

Brussel : 18-12-1900, B.J. 1901/97; 05-04-1930, Pas. 1932/II/205 RGAR 1930/852; 24-12-1935, RGAR 1936/2066; 08-02-1936, RGAR 1936/2094; 23-11-1940, Pas. 1941/II/54; 08-05-1941, RGAR 1942/3651; 07-05-1945, RGAR 1946/3869; 29/05/1948, RGAR 1948/4301; 05-04-1949, B.A. 1949/658; 29-10-1953, Pas. 1953/II/80 B.A. 1953/400; 07-12-1949, R.W. 49-50/1696; 07-05-1952, B.A. 1952/771; 20-06-1956, Pas. 1957/II/115, RGAR 1956/5818; 30-10-1957, J.T. 1958/222; 23-05-1960, RGAR 1961/6738.

Gent : 07-11-1912, Pas. 1912/II/321; 07-07-1925, Pas. 1926/II/12; 14-03-1953, B.A. 1953/663; 10-07-1954, RCJB 1957/291.

Luik : 08-01-1913, Pas. 1913/II/269 B.J. 1913/458; 08-11-1930, Pas. 1931/II/91 B.A. 1949/658; 05-04-1949, B.A. 1952/771; 22-11-1949, Pas. 1949/II/50; 09-02-1955, J.L. 1955-233.

3) Lagere rechtbanken :

Burg. Brussel 10-07-1931, Pas. 1932/III/51; Kooph. Brussel 27-01-1937, RGAR 37/2411; V.G. Elsene 26-04-1938, RGAR 38/2701; Burg. Brussel 15-02-1941, B.A. 41/907; Burg. Brussel 16-12-1944, Pas. 1946/III/68 J.T. 1945/290; Burg. Brussel 06-02-1946, RGAR 47/4104; Burg. Brussel 09-12-1946, B.A. 46/244; Burg. Brussel 09-03-1947, RGAR 47/4029; Burg. Doornik 10-11-1948, RGAR 48/4335; Corr. Nijvel 17-04-1953, Pas. 1954/III/49; Burg. Brussel 12/04/1956, J.T. 1956/475; Burg. Denderm. 14-01-1939, Pas. 1942/III/39; Kooph. Gent 26-01-1939, R.W. 39-40/310; Burg. Kortrijk 08-04-1950, R.W. 50-51/187; Burg. Kortrijk 20-05-1954, B.A. 1954/735; Burg. Denderm. 09-03-1955, B.A. 1955/576; Burg. Kortrijk 08-01-1957, B.A. 1957/755; Burg. Luik 08-01-1913, Pas. 1913/III/269; Burg. Hoei 11-06-1932, RGAR 1933/1101; Burg. Hasselt 25-04-1938, R.W. 1938-39/759; Burg. Dinant 19-12-1942, B.A. 1943/180; Burg. Luik 10-01-1944, RGAR 1944/4058; Burg. Luik 21-10-1946, B.A. 1946/242; Burg. Luik 24-11-1952, B.A. 1953/590; Burg. Luik 01-07-1957 J.L. 1957-58/285; Kooph. Luik 30-06-1958 J.L. 1958-59/6; Kooph. Verviers 29-03-1958 J.L. 1958-59/181.

II. Clausules van ontheffing van aansprakelijkheid

A. Rechtsleer :

1) Werken :

Pirson et De Villé, Traité de la Responsabilité civile extra contractuelle.

De Page, Traité élémentaire de droit civil belge, Brussel, 1948.

Dalcq, Traité de la responsabilité civile, Brussel, 1959.

2) Artikelen :

RGAR 1962-6800 Lehrer : Des clause d'irresponsabilité.

Rev. Banque 1945-185, Lagasse.

Ann. Fac. dr. Liège 1959-141, Hannequart, Clausules d'irresponsabilité dans les contrats d'entreprises.

RGAR 1931-703, Van Ryn : Les clauses de non-responsabilité. Etude de quelques restrictions à leur validité.

RCJB 1960-10 Dabin : De la validité des clauses d'exonération de responsabilité en matière contractuelle couvrant la faute lourde du débiteur, la faute lourde ou intentionnelle des préposés.

J.T. 1957-605, Hayoit de Termicourt : Dol en faute lourde en matière d'inexécution des contrats.

Rev. droit belge 1928-219 De Harven : Des conventions tendant à libérer de la responsabilité.

Ann. Fac. dr. Liège 1959-44, Renard : Les modifications conventionnelles de la responsabilité.

Ann. dr. soc. pol. 1949-362 Drion (Fr.) : Aperçu sur quelques problèmes soulevés par la clause d'irresponsabilité.

RCJB 1960-221 Van Hecke : La responsabilité du fabricant.

B. Rechtspraak :

1) Geldigheid van de ontheffingsclausules :

Cass. 04-02-1870, Pas. 1870/I/199; Cass. 07-05-1874, Pas. 1874/I/148; Cass. 19-04-1877, Pas. 1877/I/286; Cass. 18-10-1877, Pas. 1877/I/399; Cass. 26-10-1877, Pas. 1878/871; Cass. 27-12-1877, Pas. 1878/I/35; Cass. 12-11-1885, Pas. 1885/I/275; Cass. 22-02-1900, Pas. 1900/I/159; Cass. 08-10-1903, Pas. 1904/I/26; Cass. 21-02-1907, Pas. 1907/I/135; Cass. 20-05-1926, Pas. 1926/I/387; Kooph. Antwerpen 29-07-1935, RGAR 1935/1942; Kooph. Brussel 30-10-1943, B.A. 1943/967; Brussel 17-02-1948, JCB 1948/210; Brussel 02-07-1949, Pas. 1949/II/75; Corr. Nijvel 17-04-1953, RGAR 1954/5439; Cass. 14-03-1959,

Pas. 1959/I/140; Cass. 03/04-1959, Pas. 1959/I/373; Burg. Antwerpen 03-08-1892, Pas. 1894/I/280; Luik 17-03-1924, Pas. 1925/II/181; Gent 06-01-1949, Pas. 1949/II/56; Brussel 07-07-1887, Pas. 1888/II/51; Luik 01-02-1888, Pas. 1888/II/133; Brussel 05-03-1913, P.P. 1913/407; Brussel 28-05-1902, Pas. 1903/II/61; Brussel 05-04-1930, Pas. 1932/II/205; Cass. 23-11-1911, Pas. 1911/I/558; Gent 10-07-1954, RCJB 1957/291; Cass. 04-04-1946, Pas. 1946/I/130; Kooph. Antwerpen 31-07-1934, RGAR 1935/1793; Burg. Antwerpen 10-01-1907, Pas. 1908/III/310; Kooph. Antwerpen 29-07-1935, RGAR 1935/1942; Brussel 10-02-1948, RGAR 1948/4336.

2) *Ontheffingsclausules en aquilische aansprakelijkheid :*

Cass. 27-12-1877, Pas. 1878/I/35; Cass. 12-11-1885, B.J. 1886/135; Cass. 22-02-1900, Pas. 1900/I/159; Cass. 16-10-1902, Pas. 1902/I/350; Nijvel, 11-02-1902, B.J. 1902/1290; Cass. 01-10-1903, Pas. 1904/I/26; Cass. 21-02-1907, Pas. 1907/I/135; Brussel 03-03-1913, P.P. 1913/407; Bergen 13-02-1914, P.P. 1914/825; Nijvel 28-02-1953, Pas. 1954/II/49, RGAR 1954/5439; Dendermonde 09-03-1955, B.A. 1955/576; Burg. Brussel 30-06-1956, B.A. 1957/220, RGAR 1956/5818.

3) *Ontheffingsclausules en fysische integriteit :*

Burg. Brussel 27-07-1908, Pas. 1908/III/241; Brussel 12-03-1910, P.P. 1910/554; Brussel 06-07-1927, B.A. 1927/485; Gent 01-04-1929, Pas. 1929/II/137, RGAR 1935/1856; Burg. Antwerpen 03-03-1930, Rev. Demeur 30/852; Brussel 05-04-1930, Pas. 1932/II/205; Luik 02-12-1952, J.T. 1953/623; Burg. Leuven 10-01-1956, R.W. 55-56/2078; Gent 27-06-1958, RGAR 1959/6257; Cass. 14-03-1959, Pas. 1959/I/140.

4) *Ontheffingsclausules inzake bedrog en zware fout :*

Gent 11-06-1929, RGAR 1929/514; Brussel 05-05-1936, B.A. 1937/412; Kooph. Brussel 12-03-1946, RGAR 1947/4061; Kooph. Bergen 04-02-1949, RGAR 1949/4378; Brussel 09-02-1951, RGAR 1952/4947; Kooph. Antwerpen 08-03-1952, J.P.A. 1954/141; Corr. Luik 04-07-1952, J.L. 57-58/127; Corr. Nijvel 17-04-1953 Pas. 1954/III/49, RGAR 1954/5439; Gent 10-07-1954, RCJB 1957/291, RGAR 1956/5669; Kooph. Kortrijk 05-03-1955, R.W. 55-56/814; Burg. Leuven 10-01-1956, R.W. 55-56/2078, RGAR 1957/5840; Burg. Brussel 30-06-1956, B.A. 1957/220, RGAR 1956/5818; Kooph. Antwerpen 19-06-1957, JPA 1958/343, RGAR 1959/6376; Gent 27-06-1958, RGAR 1959/6257; Luik 21-10-1958, J.L. 58-59/177; Cass. 25-09-1959, RCJB 1960/5, RGAR 1960/6574; Cass. 05-01-1961, RGAR 1961/6739; V.G. Luik 04-07-1954, J.L. 1957/291; V.G. Brussel 26-01-1956, RGAR 1956/5765; Kooph. Luik 28-09-1957, J.L. 57-57/54; Brussel 24-01-1956, JPA 1956/212; Kooph. Antwerpen 12-05-1958, JPA 1958/404; Kooph. Antwerpen 24-11-1958, JPA 1959/370.

5) *Ontheffingsclausules betreffende aangestelden :*

Brussel 30-11-1876, Pas. 1877/II/40; Cass. 12-11-1885, Pas. 1885/I/275; Cass. 14-02-1895, Pas. 1895/I/93; Brussel 05-03-1910, Pas. 1911/II/161; Cass. 23-11-1911, Pas. 1911/I/556; Brussel 11-02-1914, Pas. 1918/II/206; Cass. 13-11-1924, Pas. 1925/I/18; Gent 28-02-1929, B.J. 1929/548; Cass. 28-06-1928, Pas. 1928/I/211; Gent 11-06-1929, RGAR 1929/514; Burg. Charleroi 08/05/1930, RGAR 1931/742; V.G. Bergen 24-02-1932, RGAR 1934/1587; Kooph. Brussel 26-01-1935, RGAR 1936/2003; Brussel 09-02-1951, RGAR 1952/4947; Kooph. Antwerpen 11-03-1955, J.P.A. 1955/221; Burg. Brussel 30-06-1956, RGAR 1956/5818; Kooph. Antwerpen 19-06-1957, RGAR 1956/6376; Kooph. Antwerpen 24-11-1958, JPA 1959/370;

Brussel 18-04-1959, RGAR 1960/6423; Cass. 25-09-1959, RCJB 1960/5, RGAR 1960/6465, R.W. 59-60/1255, RGAR 1960/6574; Pas. 1960/I/113, J.T. 1960/114.

6) *Aanvaarden van ontheffingsclausules :*

Luik 29-06-1955, RGAR 1956/5645; Kooph. Luik 08-04-1949, J.L. 48-49/256; Kooph. Luik 08-12-1952, J.L. 52-53/141; Kooph. Brussel 21-05-1934, JCB 1934/348; Kooph. Verviers 12-01-1953, J.L. 52-53/277; Kooph. Brussel 02-05-1942, JCB 1946/50; Luik 20-05-1953, J.L. 53-54/57; Luik 08-12-1953, J.L. 53-54/182; Gent 06-06-1929, J.F.I. 1929/112; Burg. Aarlen 27-10-1953, J.L. 1954/79; Aalst 27-11-1951, R.W. 51-52/900; Kooph. Brussel 15-10-1957, J.T. 1957/702; Kooph. Bergen 04-02-1949, RGAR 1949/4378; Burg. Brussel 12-05-1950, Pas. 1950/III/96; Burg. Leuven 10-01-1956, RGAR 1957/5840; Luik 29-06-1955, RGAR 1956-5645; Burg. Luik 29-11-1954, B.A. 1955-135; Dendermonde 09-03-1955, B.A. 1955/576; Burg. Brussel 30-06-1956, B.A. 1957/220; Burg. Luik 23-01-1956, J.T. 1956/461; Burg. Verviers 15-06-1948, RGAR 1950/4705; V.G. Brussel 4e K. 26-01-1956, B.A. 1956/973, RGAR 1956/5765; Kooph. Brussel 14-06-1947, JCB 1949/28; Brussel 27-06-1958, RGAR 1961/6716; Kooph. Brussel 16-03-1908, P.P. 1908/715; Kooph. Oostende 07-08-1930, RGAR 1930/657; Kooph. Brussel 19-06-1930, Pas. 1930/III/143; V.G. Luik 04/07/1957, J.L. 57-58/127; Luik 21-10-1958, J.L. 58-59/177.

7) *Interpretaties van ontheffingsclausules :*

Burg. Luik 09-10-1895, Pas. 1896/III/6; Kooph. Brussel 13-12-1920, JCB 1921/133; Brussel 10-12-1924, J.P.A. 1924/140; Gent 18-11-1925, B.J. 1926/276; Cass. 20-05-1926, Pas. 1926/I/387; Brussel 12-07-1944, J.T. 1944/57; Brussel 10-03-1948, RGAR 1948/4336; Cass. 17-03-1951, Pas. 1951/I/487; V.G. Brussel 26-01-1956; Burg. Brussel 13-07-1957, J.T. 1957/680; Kooph. Luik 28-09-1957, J.L. 57-58/54; Gent 27-06-1958, RGAR 1959/6257.

8) *Draagwijdte en gevolgen van de ontheffingsclausules*

Burg. Antwerpen 06-02-1897, JPA 1897/212; Kooph. Brussel 25-01-1934, RGAR 1934/1438; Kooph. Luik 23-03-1934, RGAR 1934/1463; Luik 15-01-1935, RGAR 1935/1832; Nijvel 28-02-1953, JCB 1955/82; Gent 10-07-1954, RCJB 1957/291, RGAR 1956/5669.

III. *Aansprakelijkheid van de verkoper-fabrikant*

Rechtsleer :

Demogue, Revue Trimistrielle de Droit Civil - 1923, p. 645.

Mazeaud, Revue Trimestrielle de Droit Civil - 1955, p. 611.

Van Hecke, Revue Critique de Jurisprudence Belge - 1960, p. 204.

IV. *Verzekering der burgerlijke aansprakelijkheid en in het bijzonder van goederen na levering*

Rechtsleer :

de Riedmatten, Les responsabilités civiles diverses et le contrat d'assurance.

Pirson et De Villé, Traité de la responsabilité civile extra-contractuelle, Bruxelles, 1935.

Janssens-Brigode, L'assurance de responsabilité, Bruxelles 1961.

Compagnie Suisse de Réassurances, Note sur la Responsabilité Civile Produits, 1961.

Compagnie Suisse de Réassurances, Note sur l'Assurance de la Responsabilité Civile Produits, 1961.

Frumer and Friedman, Products Liability, New York 1960-1961.

Advanced Study Group of the London Insurance Institute - Future Development of Product Liability Insurance.

Bijage II : Arrest van Hof van Beroep te Brussel 07-02-1953

In zake S.V. Antwerp Kérozene Company, appellante, tegen
De Man, eerste geïntimeerde,
N.V. Brouwerij van Haecht, tweede geïntimeerde,
Van der Heyden, derde geïntimeerde en incidenteel
appellant,
N.V. Travaux et Métallurgique, geïntimeerde.

Zaak II.

Lodewijk Van der Heyden, geïntimeerde en incidenteel
appellant, tegen
N.V. Brouwerij van Haecht
en De Man.

Zaak III.

De Man, appellant,
Brouwerij van Haecht, appellante,
tegen
N.V. Travaux et Métallurgique, geïntimeerde.

Gezien in regelmatige vorm de uitgifte van het vonnis op 20 mei 1949 gewezen door de Rechtbank van Koophandel zitting houdende te Antwerpen;

Overwegende dat de beroepen in de wettelijke tijd en vorm ingesteld werden en als verknocht dienen samengevoegd;

Overwegende dat Van der Heyden aan de Brouwerij van Haecht een stoof voor het stoken van gazolie verkocht, luidens zijn schriftelijke prijsaanbieding van 4 oktober 1947 en zijn bekentenis in zijn brief van 2 februari 1948 aan eerstgenoemde;

dat Van der Heyden daarbij handelde in verband met de Antwerp Kerozene Company, dewelke de publiciteit voor deze stoven deed en ook tussenkwam bij de plaatsing;

dat de kwestieuze stoof voortkwam van de vennootschap Travaux et Métallurgie, dewelke als fabrikant het kwestieuze model in het groot vervaardigde voor de Antwerp Kerozene Company, die ze voortverkocht;

Overwegende dat de Brouwerij van Haecht de kwestieuze stoof ter beschikking stelde van De Man in de dienstwoning die deze in een van haar gebouwen betrok;

dat een brand ontstond die aan beide genoemde partijen onderscheidelijk de door hen vermelde schade veroorzaakte;

Overwegende dat de aangestelde deskundige besluit dat de kwestieuze stoof met een aantal gebreken behept was; dat als vaststaande dient aanzien dat de vermelde brand uitsluitend door deze gebreken ontstaan is;

Overwegende dat geen fout ten laste van de Brouwerij van Haecht of van De Man gelegd kan worden; dat beide weliswaar kleine gebreken van de stoof vastgesteld hadden, maar dat niets op de ontploffing wees die zich inderdaad voordeed en die de brand veroorzaakte op een voor de leek onvoorzienbare wijze;

dat anderzijds geen verwijt De Man zou kunnen treffen, na het ontstaan van de brand en bij dringend gevaar, indien, zoals beweerd wordt, hij toen niet de best mogelijke maatregelen zou genomen hebben;

Overwegende dat het bedrag van de schade tegen- sprekelijk vastgesteld werd en niet betwist wordt; dat nochtans materiële missingen van ambtswege dienen hersteld;

dat uit de stukken en namelijk uit de brief van de verzekeraar aan de Brouwerij van Haecht de dato 7 januari 1948 blijkt dat dezès niet vergoede schade niet 98.676 frank, zoals gezegd in haar dagvaardiging, noch 90.676 frank, zoals gezegd in het beschikkend gedeelte van haar besluiten, maar 221.690 min. 133.014 of 88.676 frank bedraagt;

dat anderzijds de schade van De Man zoals zij door deze opgegeven en door Van der Heyden aanvaard werd, zich stelde als belopende 211.337 frank maar te vermindere- ren met vijftien ten honderd;

dat hiervan dient uitgezonderd het bedrag van 32.500 frank voor verlies aan bankbrieven;

dat de schade aldus dient herleid tot 184.513 frank; Overwegende dat de huidige eis regelmatig ingeleid werd door de dagvaardiging van 18 maart 1948; dat het middel van nietigheid dat daartegen opgeworpen wordt een van de vereiste bestanddelen mist bij gebrek aan iedere aanduiding van een schade (artikel 173 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging);

Overwegende dat de eis van de Brouwerij van Haecht tegen Van der Heyden terecht gesteund is op het contract;

Overwegende dat Van der Heyden als koopman de gebreken van de door hem verkochte zaak moest kennen;

dat de ontbinding van de koop, met schadevergoeding tegenover hem, gewettigd is op grond van artikel 1645 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat de Brouwerij van Haecht anderzijds een vordering bezit op de basis van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek tegen de vennootschap Travaux et Métallurgie en tegen de Antwerp Kerozene Company;

Overwegende dat weliswaar opgeworpen zou kunnen worden dat de geleverde zaak de feitelijke omstandig- heid bevat die de schade veroorzaakte;

dat dit geval voorzien wordt, niet door artikel 1382 maar door artikel 1384 van het Burgerlijk Wetboek;

dat volgens dit artikel de verantwoordelijkheid berust op degenen die de bewaking van de zaak uitoefent, en dat gezegde partijen zich, door de verkoop, van deze bewaking ontdaan hebben;

Overwegende dat nochtans ter zake geen bewaking de kwestieuze ontploffing zou belet hebben; dat de schade veroorzaakt werd door een eigen gebrek dat een voortdurend gevaar bevatte, dat de Vennootschap Travaux et Métallurgie een fout beging wanneer zij dergelijke toestellen op de markt bracht, en de Ant- werp Kerozene Company deel nam aan deze fout wan- neer zij de verkoop door haar publiciteit hielp; dat deze fout onafhankelijk is van de bewaking, en de vor- dering bijgevolg terecht gegrond wordt op artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat dezelfde vordering om dezelfde re- denen toehoort aan De Man tegen dezelfde partijen en ook tegen Van der Heyden, bij ontstentenis van ieder contractueel verband met deze;

Overwegende dat de schade van de Brouwerij van Haecht en deze van De Man hun oorzaak vinden in de samenlopende handelingen van de drie andere par- tijen;

dat deze toestand bestaat niettegenstaande de fout van Van der Heyden tegenover de Brouwerij van Haecht contractueel is dan wanneer de andere fouten quasi delictueel zijn; dat daarom Van der Heyden, de Vennootschap Travaux et Métallurgie en de Antwerp

Kerozene Company ieder voor het geheel der schade verantwoordelijk zijn;

Overwegende dat het verhaal dat door deze drie partijen onderling genomen wordt niet aanvaard kan worden in de vorm van een eis in vrijwaring, daar een fout geen aanleiding geeft tot vrijwaring;

Overwegende dat de bewoordingen van gezegde verhalen nochtans toelaten ze te aanzien als de verhalen die aan samenveroordeelde schuldenaren gegeven zijn voor de verdeling onder hen van de hun opgelegde last;

Overwegende dat de Antwerp Kerozene Company aan de Vennootschap Travaux et Métallurgie een tekening gegeven heeft voor de uitvoering van de kwestieuze stoven;

dat laatstgenoemde hierdoor niet ontlast werd van haar verantwoordelijkheid als fabrikant; dat deze dit erkende wanneer zij aanvaardde de geleverde stoven te vervangen, en dit minstens gedeeltelijk zonder prijsopslag deed;

Overwegende dat anderzijds de Antwerp Kerozene Company een deel van de verantwoordelijkheid draagt omdat zij aan de verkoop zijn volle omvang gaf, en in haar publiciteit de stoven als gevaarloos aanbevoel, nadat zij het gevaar kende;

Overwegende dat Van der Heyden een ondergeschikte rol had; dat de Antwerp Company het initiatief had en bij de plaatsing van de stoven handelend optrad; dat Van der Heyden weliswaar tegenover de kopers de plicht had de mogelijke gebreken van de stoven na te gaan, maar dat hij tegenover de Antwerp Kerozene Company grotendeels verschoonbaar is indien hij zijn vertrouwen stelde in een vennootschap die zich voordeed als de vertegenwoordiger van een machtige onderneming en blijkbaar de nodige kennis moest hebben van de daarmede in verband staande technische vraagpunten;

Overwegende dat het in deze voorwaarden als billijk voorkomt de bijdragen te verdelen als volgt, vijf tienden ten laste van de Vennootschap Travaux et Métallurgie; vier tienden ten laste van de Antwerp Kerozene Company, een tiende ten laste van Van der Heyden;

Overwegende dat de ontbinding van de overeenkomst gesloten met Van der Heyden in de besluiten niet meer gevraagd wordt;

Om deze redenen:

Het Hof,
Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935,
alle andere besluiten verwerpende;
Ontvangt de beroepen en voegt ze samen;
Doet het bestreden vonnis te niet;

Hervormende:

Veroordeelt de drie partijen 1) Van der Heyden - 2) Naamloze Vennootschap Travaux en Métallurgie - 3) Antwerp Kerozene Company ieder voor het geheel en de ene bij gebrek aan de andere dezelfde sommen te betalen, te weten: a) aan de Brouwerij van Haecht de som van 88.676 frank en aan De Man de som van 184.513 frank deze sommen vermeerderd met de vergoedende interesten vanaf dertien december 1947 tot de dag van de dagvaarding en daarna met de gerechtelijke interesten - b) aan beide laatstgenoemde partijen de kosten van beide instanties daarin begrepen deze van het deskundig verslag;

Zegt voor recht dat de bijdrage van de drie veroordeelde partijen gerangschikt wordt in de volgende verhouding: vijf tienden ten laste van de N.V. Travaux et

Métallurgie; vier tienden ten laste van de Antwerp Kerozene Company en een tiende ten laste van Van der Heyden.

Bijlage III. Bijzondere voorwaarden betreffende de waarborg goederen na levering

Art. 1. De algemene voorwaarden, die strijdig zijn met de bijzondere voorwaarden die volgen, worden afgeschaft.

Het artikel... paragraaf... van de algemene voorwaarden wordt afgeschaft.

Art. 2. De partijen verbinden zich om de waarborg voorzien door deze polis uit te breiden tot de burgerrechtelijke vergoedingen waartoe de hoofdverzekerde gehouden is als fabrikant en/of verkoper van de goederen omschreven in dit contract, ingevolge schadegevallen veroorzaakt door deze goederen, hetzij door een gebrek van deze goederen, hetzij door fouten of nalatigheden begaan in het fabrikeren, conditioneren, etiketteren, verpakken, verkopen, leveren en verzenden.

Art. 3. Mits uitdrukkelijke overeenkomst wordt eveneens de schade gewaarborgd die voorspruit uit schadegevallen na levering die het gevolg zijn van een fout of gebrekkige uitvoering van het personeel van de hoofdverzekerde gedurende het plaatsen of herstellen of onderhouden van de aangeduide goederen.

Art. 4. De waarborg wordt eveneens uitgebreid, behalve in geval van bedrog of kwaadwilligheid van huntenwege, tot de vennoten, zaakvoerders, beheerders of om het even welke aangestelde van de hoofdverzekerde, wanneer hun persoonlijke burgerrechtelijke aansprakelijkheid zou worden ingeroepen.

In geval van bedrog of kwaadwilligheid van de vennoten, zaakvoerders, beheerders of om het even welke aangestelde van de hoofdverzekerde zal de waarborg nochtans aan de hoofdverzekerde verworven blijven. Deze laatste zal nochtans de maatschappij subrogeren in al zijn rechten en vorderingen tegenover degene die de bedrieglijke of kwaadwillige daad heeft gepleegd.

Art. 5. Onder schadegeval wordt verstaan een voorval of een reeks voorvallen voortspruitend of toe te schrijven aan éénzelfde oorzaak of aan éénzelfde oorsprong, gebeurtenis tijdens dewelke de schade ontstaan is. Worden als schadegevallen aanzien de vergiftigingen of intoxicaties veroorzaakt door de goederen.

Art. 6. De beperking van de waarborg per schadegeval maakt ook de beperking uit per verzekeringsjaar.

Art. 7. De waarborg is enkel van toepassing voor schadegevallen die geschied zijn tijdens de geldigheidsperiode van het contract, zelfs wanneer de feiten en fouten die de aansprakelijkheid van de verzekerde betrekken, de onderschrijving voorafgingen.

De waarborg wordt geweigerd voor schadegevallen die voortvloeien uit feiten en fouten die de invoeging van het contract voorafgingen en waarvan de hoofdverzekerde wist dat zijn aansprakelijkheid in het gedrang kon brengen.

Geen enkele vordering voor schade opgelopen in de loop van het contract, zal nog aanvaard worden, wanneer zij ingediend wordt na de vernietiging of de verstrijking van het contract.

Art. 8. De maatschappij heeft zoals de hoofdverzekerde het voordeel van elke ontheffing of beperking van de aansprakelijkheid die voorspruiten uit de algemene of bijzondere verkoopvoorwaarden van de hoofd-

verzekerde. Zij heeft het recht deze in te roepen in geval van schadegeval.

Art. 9. Zijn uit de waarborg gesloten :

A. schade ingevolge herstelling, vervanging of terugbetaling van geleverde produkten of ingevolge terugbetaling van de gepresteerde diensten voor het plaatsen, herstellen of onderhouden van deze goederen ;

B. de gevolgen van het niet of slecht werken van de goederen indien zulks het gevolg is van een gebrekkige uitvoering ;

C. de beroepsvergissingen — en of verzuimen van de raadgevingen of verslagen afgeleverd door de hoofdverzekerde ;

D. de vorderingen ingevolge de aansprakelijkheid door de hoofdverzekerde krachtens bijzondere overeenkomsten vrijwillig op zich genomen tenzij deze aansprakelijkheid bij ontstentenis van deze overeenkomsten eveneens te zijnen laste zou gelegd worden overeenkomstig de wettelijke beschikkingen ;

E. schade voorspruitend uit het gebruik tot doeleinden waarvoor zijn niet bestemd zijn, van goederen die geen fabricage- of verpakkingsgebrek hebben.

Art. 10. De jaarpremie wordt berekend op het jaarlijks zakencijfer in verband met de verkoop van de goederen en gebeurlijk, zo een bijkomende waarborg zoals omschreven onder artikel 3 van deze bijzondere voorwaarden wordt verleend, op de lonen uitbetaald aan de aangestelden van de plaatsings-, onderhouds- en herstellingsdiensten.

Tijdens de maand die op het einde van het verzekeringsjaar volgt, zal de hoofdverzekerde aan de maatschappij het zakencijfer laten kennen dat gedurende het verlopen jaar verwezenlijkt werd.

De jaarpremie, vermeerderd met de belastingen en kosten, is betaalbaar binnen de 15 dagen na de vaststelling ervan.

De verzekeringsnemer stemt er in toe bij het onderschrijven van de polis, de hiernavermelde som aan de maatschappij te storten ten titel van voorraadspremie.

Wanneer het zakencijfer niet aangegeven wordt of de premie niet betaald binnen de vastgestelde termijnen, heeft de maatschappij het recht de polis te schorsen mits voorafgaandelijk aangetekend bericht van 14 dagen.

Art. 11. Op straf van verval verbindt de hoofdverzekerde er zich toe bij eventueel schadegeval alle nuttige en nodige bewarende maatregelen te treffen om de herhaling van dergelijke schadegevallen te vermijden.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 20 september 1965

Voorzitter : M. Van Beirs.
Raadsheer-verslaggever : M. Legros.
Advocaat-generaal : M. Charles.

Wegverkeer. — Vervallenverklaring. — Omvang. — Mogelijke beperking.

Als art. 2-9 van de wet van 1 augustus 1899 de rechter die het verval uitspreekt van het recht om een voertuig, een luchtschip te besturen of een rijdier te geleiden, machtigt om dit verval te beperken tot de vervoermiddelen die hij aanwijst, heeft de aldus toegestane machtiging betrekking op het vervoermiddel dat gekenmerkt is door de aard van het objectief bepaalde voertuig, en aan de rechter wordt geen bevoegdheid verleend om het verval van het recht te sturen te beperken tot sommige in het bijzonder aangewezen voertuigen, ongeacht de categorie waartoe zij door hun eigen inrichting behoren.

De Procureur generaal bij het Hof van Beroep te Brussel t/ Dufour.

Gelet op het bestreden arrest op 1 april 1965 gewezen door het Hof van beroep te Brussel ;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 2-9 van de wet van 1 augustus 1899 houdende herziening van de wetgeving en van de reglementen op de politie van het wegverkeer, doordat het arrest eiser veroordeeld heeft tot verval van het recht gedurende twee maanden om een voertuig, een luchtschip te besturen en een rijdier te geleiden, met uitzondering van de « voertuigen die hem voor de uitoefening van zijn beroep toevertrouwd zijn door de werkgever die

hem heeft in dienst genomen », terwijl deze wettelijke bepaling de rechter niet machtigt om het verval van het recht tot sturen te beperken tot de vervoermiddelen die hij aanwijst ;

Overwegende dat het arrest verweerder veroordeelt tot verlies van het recht gedurende twee maanden om een voertuig, een luchtschip te besturen en een rijdier te geleiden, binnen de perken die het middel aan geeft ;

Overwegende dat, wanneer artikel 2-9 van de wet van 1 augustus 1899 de rechter die het verval uitspreekt van het recht om een voertuig, een luchtschip te besturen of een rijdier te geleiden, machtigt om dit verval te beperken tot de vervoermiddelen die hij aanwijst, de aldus toegestane machtiging betrekking heeft op het vervoermiddel dat gekenmerkt is door de aard van het objectief bepaalde voertuig, en aan de rechter geen bevoegdheid wordt verleend om het verval van het recht te sturen te beperken tot sommige in het bijzonder aangewezen voertuigen, ongeacht de categorie waartoe zij door hun eigen inrichting behoren ;

Dat het middel gegrond is ;

En overwegende dat dit verval een bestanddeel van de straf is, zodat de onwettelijkheid ervan de onwettelijkheid van de gehele straf meebracht ;

Om deze redenen :

Vernietigt het bestreden arrest, in zover het uitspraak doet op de strafvordering die tegen verweerder wegens de telastlegging A is uitgeoefend en op de kosten van deze vordering ;

Beveelt dat van het thans gewezen arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing ;

Laat de kosten ten laste van de Staat ;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Luik.

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 14 december 1964.

Voorzitter : M. Belpaire.
Raadsheer-verslaggever : M. De Bersaques.
Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Strafrecht. — Hoofdelijke veroordeling in de kosten.

Het vonnis dat, na twee verdachten schuldig te hebben verklaard aan bepaalde feiten en een van hen aan andere feiten, ze hoofdelijk veroordeelt in de kosten van de publieke vordering, zonder vast te stellen dat bedoelde kosten ondeelbaar veroorzaakt werden door de misdrijven ten laste van beide eisers bewezen verklaard, schendt artikel 50 S.W.

Zill en Vercruysse t./ Belgische Staat (Minister van Financiën).

Gelet op het bestreden arrest, op 3 september 1964 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel ambtshalve afgeleid uit de schending van artikel 50 van het Strafwetboek;

Overwegende dat beide eisers vervolgd werden om gepoogd te hebben tussen 8 en 10 september, 9 en 11 september en 10 en 30 september 1963, de vereiste aangiften te ontgaan betreffende de invoer in België van koopwaren aan beperkingen, verbodsbepalingen of controlemaatregelen onderworpen, en dat eiser Zill alleen bovendien vervolgd werd wegens soortgelijke feiten gepleegd tussen 28 en 29 september 1963;

Overwegende dat na eisers plichtig te hebben verklaard aan voormelde feiten, het Hof van beroep ze hoofdelijk in de kosten van de publieke vordering, zo van eerste aanleg als van hoger beroep heeft veroordeeld, zonder vast te stellen dat bedoelde kosten ondeelbaar veroorzaakt werden door de misdrijven ten laste van beide eisers bewezen verklaard; dat deze beslissing artikel 50 van het Strafwetboek schendt;

Overwegende, voor het overige, dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Het Hof,

Vernietigt het bestreden arrest, doch enkel in zover het eisers hoofdelijk heeft veroordeeld in al de kosten van de publieke vordering;

Verwerpt de voorzieningen voor het overige;

Beveelt dat melding van dit arrest op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing zal worden gemaakt;

Veroordeelt eisers in de vier vijfden van de kosten, het overige ten laste van de Staat blijvende;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 12 april 1965.

Voorzitter : M. Belpaire.
Raadsheer-verslaggever : M. Neven.
Advocaat-generaal : M. Mahaux.

Schade en schadeloosstelling. — Wegvallen van beroepsinkomsten van overleden echtgenoot. — Nadeel voor de weduwe. — Berekening op brutoloon of op nettoloon. — Verantwoording.

Bij het overlijden van de echtgenoot door een ongeval bestaat het nadeel dat de weduwe van de getroffen ten gevolge van het wegvallen van dezes bedrijfsinkomsten ondergaat, hierin dat zij dat gedeelte van die bedrijfsinkomsten moet derven waaruit zij een persoonlijk voordeel trok.

Het bestreden arrest kon derhalve niet wettelijk beslissen dat het brutoloon moet in aanmerking genomen worden, zonder de aan dat brutoloon gegeven bestemming in acht te nemen. Aan dit vereiste wordt niet voldaan door het inroepen als reden, « dat », volgens de vigerende wetten, de weduwe belastingen zal moeten betalen op de sommen die haar worden toegekend ».

De Witte en Mr. Bonjé q.q. faillissement De Witte t/ Van Lommel e.a.

Gelet op het bestreden arrest, op 20 juni 1964 door het Hof van beroep te Brussel gewezen;

Overwegende dat de voorziening ingesteld werd door: 1) De Witte Albert, veroordeelde verdachte, 2) Meester Bonjé, als curator van het faillissement van voormelde De Witte, als dusdanig benoemd na de uitspraak van het arrest;

I. In zover de voorziening van De Witte tegen de beslissing over de publieke vordering gericht is :

Overwegende dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is ;

II. In zover de voorzieningen gericht zijn tegen de beslissingen over de burgerlijke vorderingen van verweerders Van Lommel Alfons en Van Lommel Jozef ;

Overwegende dat eisers geen middel inroepen ;

III. In zover de voorzieningen tegen de beslissing over de burgerlijke vordering van verweester weduwe Van Lommel Frans gericht zijn :

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 97 van de Grondwet en 1382 van het Burgerlijk Wetboek,

doordat het bestreden arrest, hoewel eiser De Witte in zijn conclusie had doen gelden dat, bij het berekenen van het verlies door verweester ondergaan ten gevolge van het wegvallen van de beroepsinkomsten van haar overleden echtgenoot, enkel dezes nettoinkomen kon in aanmerking genomen worden, beslist « dat terecht het brutoloon in aanmerking genomen werd, om reden dat, volgens de vigerende wetten, de weduwe belastingen zal moeten betalen op de sommen die haar toegekend worden » ;

Overwegende dat het nadeel, hetwelk verweester, weduwe van de getroffen, ten gevolge van het wegvallen van dezes bedrijfsinkomsten ondergaat, hierin bestaat dat zij dat gedeelte van die bedrijfsinkomsten moet derven waaruit zij een persoonlijk voordeel trok ;

Overwegende dat het arrest derhalve niet wettelijk kon beslissen dat door de eerste rechter « terecht het brutoloon in aanmerking genomen werd », zonder de

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad

aan het brutoloon gegeven bestemming in acht te nemen; dat aan dit vereiste niet voldaan werd door het inroepen als reden, «dat, volgens de vigerende wetten, de weduwe belastingen zal moeten betalen op de sommen die haar toegekend worden», welke reden de beslissing niet rechtvaardigt;

Om deze redenen:

Vernietigt het bestreden arrest in zover het de aan verweerster verschuldigde vergoeding op 699.435 frank vaststelt, waarvan 637.802 frank berekend werd op grond van een jaarlijks brutoloon van 160.000 frank;

Beveelt dat melding van dit arrest op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing zal gemaakt worden;

Veroordeelt eisers in de drie vierden van de kosten en verweerster in een vierde;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Gent.

HOF VAN CASSATIE.

2e Kamer. — 24 mei 1965.

Voorzitter: M. Van Beirs.
Raadsheer-verslaggever: M. Valentin.
Advocaat-generaal: M. Delange.

Berusting. — Betekenis. — Opgeleverd door stilzwijgen van een partij. — Wanneer. — Taak van de rechter.

Behoudens bijzondere wettelijke bepalingen (niet bestaande in onderhavig geval) kan het zwijgen van een partij over een door de tegenpartij in rechten aangevoerd feit slechts dan berusting of bekentenis opleveren, indien het samengaat met omstandigheden die er dat karakter aan verlenen.

Daar zodanige omstandigheden door eiser bij conclusie niet werden ingeroepen, moest de rechter de waarachtigheid van het door eiser gestelde controleren.

Mauyen t/ Gerimaux.

Gelet op het arrest, op 29 april 1963 gewezen door het Hof;

Gelet op het bestreden arrest, op 25 maart 1964 gewezen door het Hof van beroep te Luik, rechtdoende als gerecht waarnaar de zaak is verwezen;

Over het middel afgeleid uit de schending van de artikelen 1147, 1148, 1153, 1315 en 1382 van het Burgerlijk Wetboek, 3 en 4 van de wet van 17 april 1878 houdende de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering, 190 en 211 van het Wetboek van strafvordering en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest eiser veroordeeld heeft om aan de burgerlijke partijen op de bedragen die hun als schadevergoeding zijn toegekend, een vergoedingsinterest te betalen sinds 1 oktober 1955, of voor sommige aan Gilberte Gerimaux toegekende bedragen, vanaf 28 november 1955 tot 19 oktober 1962, op grond dat het aan de hand van de bij het dossier gevoegde stukken niet mogelijk is een oordeel uit te spreken over de reden waarom de oplossing van het geschil vertraagd is; dat uit de brief van de raadsman van de burgerlijke partijen van 11 december 1961 niet kan worden afgeleid dat het geschil tot december 1961 hangende zou zijn gebleven door een aan de burgerlijke partijen toe te rekenen feit, dat ten aanzien van de beklaagde een omstandigheid zou opleveren tot

bewijs van de niet-uitvoering ervan volgens het voorschrift van artikel 1147 van het Burgerlijk Wetboek en dat trouwens zowel degene die schadevergoeding verschuldigd is als de schuldeiser verplicht is die te doen vereffenen,

terwijl 1) het bestreden arrest geen twijfel oppert omtrent de stelling in eiser's conclusie in hoger beroep dat niet werd betwist, dat de burgerlijke partijen vanaf september 1957 hun schuldvordering konden doen vereffenen en dat zij dit nochtans eerst in oktober 1961 hebben gedaan niettegenstaande de herhaalde aanmaning van de beklaagde; dat daaruit noodzakelijk volgt dat de niet-uitvoering door beklaagde van zijn verbintenis om de schade van de burgerlijke partijen te vergoeden, van september 1957 tot oktober 1961, het gevolg is van een vreemde oorzaak die hem niet kan worden toegerekend en dat derhalve aan de burgerlijke partijen voor de periode van na 1 oktober 1957 geen vergoedings- of verwijsinterest kon worden toegekend en dat 2) in elk geval het bestreden arrest de conclusie die eiser voor het hof van beroep regelmatig had genomen, onbeantwoord laat als zij stelde dat niet betwist werd dat de burgerlijke partijen vanaf september 1957 hun schuldvordering konden doen vereffenen, maar dat zij dit eerst in oktober 1961 hebben gedaan niettegenstaande herhaalde aanmaning van de beklaagde en dat zij derhalve geen betaling van vergoedings- of verwijsinterest sinds 1 oktober 1957 konden vorderen;

Overwegende dat eiser in zijn conclusie, om te loochenen dat hij vergoedingsinterest verschuldigd was van 1 oktober 1957 af, op welke dag het deskundig verslag werd ingediend, tot 19 oktober 1962, op welke dag het arrest werd gewezen tot vaststelling van de aan de burgerlijke partijen verschuldigde schadevergoeding, deed gelden «dat de burgerlijke partijen vanaf dit ogenblik (september 1957) hun schuldvordering konden en moesten doen vereffenen; dat zij dit nochtans eerst in oktober 1961 hebben gedaan niettegenstaande de herhaalde aanmaning van de beklaagde; dat die feiten niet worden betwist»

Overwegende dat, behoudens bijzondere wettelijke bepalingen die aan het onderhavig geval vreemd zijn, het zwijgen van een partij over een door de tegenpartij in rechte aangevoerd feit slechts dan berusting of betekenis kan opleveren indien het samengaat met omstandigheden die er dit karakter aan verlenen;

Dat zodanige omstandigheden door eiser bij conclusie niet werden ingeroepen, zodat de rechter de waarachtigheid van het door eiser gestelde moest controleren;

Dat hij te dien aanzien erop wijst «dat het aan de hand van de stukken in de dossiers van partijen niet mogelijk is een oordeel uit te spreken over de reden waarom de oplossing van het geschil vertraagd werd; dat onder de stukken die aan het oordeel van het hof zijn onderworpen, zich enkel bevindt een brief van Mr. Thomas, raadsman van de burgerlijke partijen, van 1 december 1961 waarbij deze de procureur des Konings te Charleroi laat weten dat de raadsman van de beklaagde hem heeft gezegd dat hij akkoord gaat om op 29 januari 1962 te pleiten; dat uit deze briefwisseling alleen niet kan worden afgeleid dat het geschil tot in december 1961 hangende gebleven is door een aan de burgerlijke partijen toe te rekenen feit, dat ten opzichte van de beklaagde een omstandigheid zou uitmaken welke zijn niet-uitvoering zou rechtvaardigen, volgens het voorschrift van artikel 1147 van het Burgerlijk Wetboek»;

Dat de beslissing aldus regelmatig met redenen is omkleed en wettelijk gerechtvaardigd is;

Dat het middel niet kan worden aangenomen;

Om deze redenen :

Verwerpt de voorziening ;
Veroordeelt eiser in de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2de Kamer. — 14 december 1964.

Voorzitter : M. Belpaire.
Raadsheer-verslaggever : M. de Vreese.
Advocaat-generaal : M. Depelchin.

Strafrecht. — Vals getuigenis. — Intrekking.

De intrekking van een onder eed afggelegd vals getuigenis, of van een valse door art. 217 S.W. bedoelde verklaring, sluit het bij de artikelen 215 tot 219 bedoeld misdrijf slechts dan uit, indien ze wordt gedaan ten overstaan van de rechter die het vals getuigenis of de valse verklaring heeft gehoord.

Serpieters.

Gelet op het bestreden arrest, op 17 april 1964 door het Hof van beroep te Gent gewezen;

Over het middel hieruit afgeleid dat het bestreden arrest verklaart dat een getuige die een afgelegde verklaring intrekt of wijzigt om ze in overeenstemming met de waarheid te brengen, dit dient te doen in de loop van de debatten waarin deze verklaring als bewijsmiddel ingebracht wordt, dus in de loop van de behandeling van de zaak waarin een bewijs dient geleverd te worden, zodat de nieuwe verklaring dient te geschieden ten overstaan van het oordelend rechtscollege,

terwijl enkel vereist is dat de debatten in de zaak, waarin een valse verklaring werd afgelegd, nog niet gesloten zijn op het ogenblik dat de intrekking of wijziging geschiedt, behalve indien dit niet sluiten zou zijn gebeurd om de zaak uit te stellen totdat de betichting van vals getuigenis zal zijn beslecht, hetgeen in de huidige zaak niet het geval was,

en terwijl niet vereist is dat de intrekking of wijziging geschiedde vóór het oordelend rechtscollege, maar ook kan gebeuren vóór de onderzoeksrechter die het onderzoek wegens vals getuigenis leidt en zelfs wanneer de valse getuige in hechtenis werd genomen en ten overstaan van gelijk welke gerechtelijke overheid, waarvan de getuige immers gerechtigd is te verwachten dat zij het oordelend rechtscollege zonder verwijl zal op de hoogte stellen van de intrekking;

Overwegende dat eiser veroordeeld werd om een getuige verleid te hebben, die vóór de politierechtbank een vals getuigenis afgelegd heeft;

Dat de beweerdde intrekking van het vals getuigenis door deze getuige gedaan werd, vóór het afsluiten van de debatten, ten overstaan van een commissaris voor gerechtelijke opdrachten, in de loop van een vooronderzoek door de procureur des Konings, op aangifte door een derde, wegens vals getuigenis ingesteld;

Overwegende dat de intrekking van een onder eed afggelegd vals getuigenis, of van een valse door artikel 217 van het Strafwetboek bedoelde verklaring, het bij de artikelen 215 tot 219 bedoeld misdrijf dan slechts uitsluit, indien zij gedaan wordt ten overstaan van de rechter die het vals getuigenis of de valse verklaring heeft gehoord;

Dat het middel naar recht faalt;

En overwegende, voor het overige, dat de substantiële

of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;
Veroordeelt eiser in de kosten.

RAAD VAN STATE

4de Kamer. — 9 november 1965.

Voorzitter : M. Mast.
Raadsheren : MM. Mees en Adriaens.
Substituut-auditeur-generaal : M. Debaets.

Gemeentekieswet. — Onverenigbaarheden.

Overeenkomstig art. 68, 5° van de gemeentekieswet mogen de agenten en beambten der financiële beheren burgemeester noch schepen zijn ; die verbodsbepaling is toepasselijk op de agenten en beambten van alle rijksdiensten waar, zoals in het Bestuur der Posterijen, gelden voor rekening van de Staat worden beheerd.

De dienstnota dd. 1 dec. 1964 uitgaande van het Bestuur der Posterijen die bepaalt dat dergelijke onverenigbaarheid nog alleen bestaat voor het geval het mandaat en de functie in dezelfde gemeente uitgeoefend worden, vermag niet de door art. 68, 5° bepaalde onverenigbaarheid te beperken.

Maes t/ De Gouverneur van de provincie Antwerpen.

Arrest nr. 11.493.

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing dd. 27 januari 1965 waarbij de gouverneur van de provincie Antwerpen de beslissing dd. 8 januari 1965 van de gemeenteraad van Morkhoven vernietigt voor zover zij de verkiezing van E. Maes tot schepen van die gemeente betreft ;

Overwegende dat verzoeker het ambt van brievenbesteller in de gemeente Wiekevorst uitoefent en gemeenteraadslid van de gemeente Morkhoven is ; dat de gemeenteraad van deze gemeente bij beslissing dd. 8 januari 1965 verzoeker tot schepen heeft verkozen ; dat de gouverneur van de provincie Antwerpen op 22 januari 1965 kennis van die beslissing heeft verkregen en daarop de bestreden beslissing heeft genomen ;

Overwegende dat de bestreden beslissing steunt op de volgende gronden : « dat artikel 68 van de gemeentekieswet voorziet dat de agenten en beambten der financiële beheren noch burgemeester noch schepen mogen zijn ; dat het ambt van brievenbesteller onder deze verbodsbepaling valt (cf. arrest Raad van State nr. 8199 dd. 8 november 1960) » ;

Overwegende dat verzoeker enkel doet gelden dat de bestreden beslissing strijdig is met de dienstnota dd. 1 december 1964 - P.X.X. 28 van het Bestuur der Posterijen, die luidt als volgt : « De onverenigbaarheid tussen de uitoefening van een functie bij het Bestuur der Posterijen en het mandaat van burgemeester of schepen, bestaat nog alleen voor het geval dat het mandaat en de functie in dezelfde gemeente uitgeoefend worden » ;

Overwegende dat overeenkomstig artikel 68, 5°, van de gemeentekieswet « de agenten en beambten der financiële beheren » burgemeester noch schepen mogen zijn ; dat die verbodsbepaling toepasselijk is op de

agenten en beambten van alle Rijksdiensten waar, zoals in het Bestuur der Posterijen, gelden voor rekening van de Staat worden beheerd; dat de door verzoeker ingeroepen dienstnota niet vermag de door artikel 68, 5°, bepaalde onverenigbaarheid te beperken; dat het middel niet gegrond is.

Besluit:

Artikel 1. — Het beroep is verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

15de Kamer. — 26 maart 1966.

Voorzitter: M. Schilling.

Raadsheren: M.M. Stocquaert en Jans.

Advocaat-generaal: M. Blondeel.

Advocaten: Mrs. J. Verhavert (Mechelen), Jan Lenaerts (Antwerpen), E. Ooms (Antwerpen), A. Baetens (Brussel) en E. Verschueren (Antwerpen).

Aansprakelijkheid. — Respectieve aansprakelijkheid van leidend ingenieur, uitvoerend aannemer en naburige eigenaar ter oorzaak van het uitvoeren van rioleringswerken in de onmiddellijke nabijheid van bestaande gebouwen. — Instorting van een gebouw met dood van een werkmans tot gevolg. — Mogelijk labiel evenwicht van het ingestorte gebouw, ondanks dit aan het uitzicht van het gebouw niet merkbaar was.

I. Leidend ingenieur

1. Contractuele aansprakelijkheid:

— artikel 31 (betreffende het tracé der werken) van het bijzonder lastenboek nr. A.12 zou geen zin hebben indien daardoor niet zou worden verstaan dat de leidend ingenieur de uitvoering der werken niet zou moeten leiden en controleren op het ogenblik zelve van de uitvoering, ogenblik waarop het gevaar kon ontstaan;

— vermeld artikel 31 bevestigt de bepalingen van art 1 - 2 dat de leidend ingenieur als bevoegd persoon, de technische leiding en controle der werken had, de aannemer zijnde de materiële uitvoerder die bij die uitvoering steeds onder toezicht stond van de leidend ingenieur, de werken te omvangrijk en te gevaarlijk zijnde om door een aannemer zonder technische kennis alleen uitgevoerd te kunnen worden;

— waar in artikel 2 te lezen is dat het opdrachtgevend bestuur in overleg met de afgevaardigde ingenieur een bestendig toezichter zou aanduiden, hetgeen geschiedde, zulks geen afbreuk doet aan de verplichtingen van de leidend ingenieur; dat deze toezichter tot taak had na te gaan of op eerste zicht de aannemer op normale wijze te werk ging en de nodige materialen gebruikte, doch geenszins tot gevolg kon hebben dat de verantwoordelijkheid en de verplichtingen van de ingenieur op die toezichter zouden afgewenteld worden;

— overigens doet het er niets toe of de leidend ingenieur niet bestendig ter plaatse kon aanwezig zijn gedurende de ganse uitvoering; dat zulks overigens in soortgelijke gevallen van de architecten niet wordt vereist hoewel hun verantwoordelijkheid ongeschonden blijft;

— hetgeen van P.R. (leidend ingenieur) kon vereist worden bestaat erin dat hij als opsteller der

plannen op normale wijze toezicht zou hebben gehouden over de uitvoering der werken, en over de wijze waarop de gleuven gegraven werden en nagegaan zou hebben of, gelet op de nabijheid der huizen, het graven der gleuven gedaan werd derwijze dat er geen gevaar voor instortingen zou zijn;

2. Quasi-delictuele aansprakelijkheid:

— grondslag: de hun toekomende plicht van algemene voorzichtigheid, die blijft bestaan buiten elke verbintenis om; veel meer nog, de aanvaarding van de taak opgelegd door de meester van de werken houdt in dat P.R., als orgaan van Weribo en in de sfeer zijner handelingen, de vereiste voorzorgsmaatregelen zou treffen die nodig zijn om de werken te voltooien zonder ongevallen;

— bij het opstellen der plannen, dewelke voorzagen dat de gleuf zeer dicht bij de huizen zou lopen, had P.R. aan het gevaar hieraan verbonden moeten denken; dat hij precies geraadpleegd werd door de gemeente om zijn technische kennis en hij mitsdien ervoor moest waken dat de werken zonder gevaar zouden uitgevoerd worden; dat zulks medebracht dat indien kan aangenomen worden dat hij voorzeker niet bestendig op de werken aanwezig moest zijn, hij niettemin al de nodige onderrichtingen moest geven aan de aannemer bij de aanvang der werken dicht bij de huizen;

— P.R. moest ondermeer nagaan of de gebouwen bij dewelke de gleuf zou aangelegd worden, degelijke funderingen hadden en welke de staat van die gebouwen was om desgevallend het stutten en schragen van de gebouwen te bevelen en het stutten van de gleuf voor te schrijven; dat kennelijk niet alle gebouwen kelders hebben, doch soms ondiepe funderingen en kennelijk oude gebouwen veranderd worden derwijze dat nieuwe gevels oude gebouwen vormommen;

II. Uitvoerend aannemer

quasi delictuele aansprakelijkheid

— het ligt voor de hand dat een diepe gleuf graven zo dicht bij een huis, een abnormaal werk was dat aanleiding tot bijzondere voorzichtigheidsmaatregelen moest zijn;

— het verdient opmerking dat dit gevaar niet slechts een gevaar was dat door ontwikkelde vaklieden kon voorzien worden doch ook door gewone werklieden beseft werd;

— waar aldus iedereen kon inzien dat een sleuf zo dicht bij huizen gevaar kon opleveren, het gerecht mitsdien dient na te gaan of, waar voorzichtigheid aldus geboden was, de nodige voorzorgsmaatregelen werden genomen;

— het was onontbeerlijk (in hoofde van P.R.) alsmede van de aannemer, die de werken materieel moest uitvoeren, zich ervan te verzekeren dat de nogal gewaagde operatie van een gleuf aan te leggen op 30 à 23 cm van een gebouw, door dit gebouw kon verdragen worden;

— zulks was zeer gemakkelijk geweest door het huis Onsea - Peeters van binnen te onderzoeken en na te gaan tot welke diepte de funderingen reikten;

III. Ten aanzien van leidend ingenieur en uitvoerend aannemer

— het doet geen afbreuk aan hun beider verantwoordelijkheid dat sommige experts hun niet verwijten de staat van het huis Onsea-Peeters niet te hebben onderzocht, daar het uiteindelijk de rechts-

machten zijn die moeten nagaan of binnen de omschrijving van de wetsteksten, er een gebrek aan voorzorg al dan niet bestaat;

— het komt vaak voor dat slechte en slordige gewoonten ontstaan in alle disciplines en het behoort de rechtsmachten toe op die gewoonten iedereen attent te maken;

— de aansprakelijkheid wordt niet bepaald door technische gegevens, doch wel door het doen ontstaan van een voor de hand liggend gevaar dat door iedereen kon beseft worden, zelfs door de werklieden, en door het verzuim om de eveneens voor de hand liggende voorzorgsmaatregelen te nemen;

IV. De getroffen eigenaar

— de eigenaars van huizen langs dewelke werken uitgevoerd worden, werken die hun opgedrongen werden en dan nog door de gemeente, moeten er kunnen op rekenen dat de vaklieden, opstellers van het plan, aannemers, zich van de mogelijke gevaren aan het uitvoeren van die werken verbonden rekenschap zullen geven en de nodige inlichtingen ter veilige uitvoering van die werken zullen verzamelen, doch dat zij geensziens de verplichting hadden van deze personen uit te nodigen om het huis en de funderingen te onderzoeken.

Overwegende dat de beroepen tijdig en in de verste vormen werden ingesteld;

Overwegende dat betichten ervan beticht worden op 28 augustus 1963, te Veerle, onvrijwillig, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht van een ander aan te randen, de dood van Claes Edward Frans Louise veroorzaakt te hebben;

dat op 28 augustus 1963, betichte De Wit als aannemer, volgens plans en bestek opgemaakt door betichte Robert Peeters, als orgaan van de N.V. Studiebureau Weribo, voor rekening van de gemeente Veerle, op het grondgebied van deze gemeente, rioolwerken uitvoerde welke het graven van sleuven en het bergen daarin van riolen medebracht;

dat op zeker ogenblik de voorgevel van de eigendom van betichte Frans Onsea en van betichte Victorina Peeters uitknikte en een gedeelte van dezelfde eigendom instortte en Edward Claes door de neervallende brokken van de muur werd gedood;

Overwegende dat de deskundigen door de onderzoeksrechter aangesteld verklaren ten aanzien van de verantwoordelijkheid voor de instorting (verslag blz. 13, eedaflegging stukken 8 en 9);

« Wij zijn van oordeel dat het ongeval te wijten is » aan een gebrek van voorzorgen bij het graven van » de sleuf. Deze was dicht tegen de gevel gegraven tot » onder de fundering, was niet geschoord, en was in » grote lengte gegraven. Dit alles zonder controle op » de fundering der woning »;

Overwegende dat alvorens zich uit te spreken betreffende dit besluit, dat verworpen werd overigens door drie andere deskundigen aangesteld door de Voorzitter der rechtbank van eerste aanleg te Turnhout, zetelende in kortgeding (in kopie overgelegd, kopie die als dusdanig door partijen aangenomen werd, stukken 53 en 63), er aanleiding toe bestaat om de verplichtingen van betichte Robert Peeters na te gaan ingeval er een onvoorzichtigheid aan het licht zou komen;

Overwegende dat buiten de tussenkomen voor de materiële uitvoering der werken van de aannemer De Wit, het gemeentebestuur van Veerle opdracht gaf aan het studiebureau N.V. Weribo, waarvan Robert Peeters het orgaan is, om de plannen op te stellen;

dat deze plannen door de Overheid goedgekeurd

werden en ten laste van Robert Peeters overigens niet wordt gelegd plannen opgesteld te hebben die onuitvoerbaar waren of gevaar konden opleveren;

Dat de opdracht aan Weribo gegeven echter verder reikte;

Overwegende immers dat de gemeente oordeelde dat er niemand in de schoot van het gemeentebestuur als voldoende bevoegd aangezien werd om de ontwerpen, studie en uitvoering van de werken te kunnen nagaan en volgen (zie duidelijke termen van het antwoord van het gemeentebestuur Veerle aan de raadman van Onsea en Victronia Peeters, eigenares van het ingestort huis, dd. 13 december 1965) (bundel Onsea-Peeters in beroep);

Overwegende dat waar het gemeentebestuur aldus opdracht gaf aan Weribo om de plannen op te maken, gezegd bestuur als goede huisvader optrad hetgeen inhoudt dat de uitvoering van de werken door Weribo wordt nagegaan en gevolgd; dat immers de werken kennelijk niet zonder meer aan een aannemer konden toevertrouwd worden; dat technische kennis en toezicht nodig waren ten einde de werken op degelijke wijze te zien uitvoeren en gevaren ondermeer voor de eigenaars van de huizen langs dewelke de riolering zou lopen, te vermijden; dat overigens Robert Peeters verklaart toezicht te hebben uitgeoefend;

Overwegende dat in het bijzonder lastboek Nr. A 12 te lezen is :

« Art. 1. Bestek. Inschrijvingen. Tekeningen, enz.

1.

2. Bevoegdheden (blz. 3)

.....

In aanvulling van art. 2 van het Koninklijk Besluit van 5 oktober 1955 wordt bepaald dat de ingenieurs van het Studiebureau Weribo aangesteld zijn als gemachtigden van het Bestuur voor alle handelingen welke betrekking hebben op de leiding, de controle en de keuring van de werken, leveringen en verstrekkingen der goedgekeurde aannemingsovereenkomst...

» Art. 2 Leiding van de werken (blz.4)

Het studiebureau Weribo is met het bestuur en de leiding der werken gelast, de aard en de omvang van de opdracht is in art. 1.2 van onderhavig bestek omschreven.

Door het opdrachtgevend Bestuur wordt in overleg met de afgevaardigde ingenieur een bestendig toezichter op de aanneming aangeduid.

» Art. 31. Tracé der werken.

2. De ligging van de aslijn der riolen kan door de leidende ingenieur plaatselijk of op de ganse lengte gewijzigd worden in verband met de ligging der ondergrondse leidingen of andere plaatselijke omstandigheden. De aannemer zal uit dien hoofde geen enkel bezwaar kunnen indienen, noch de kortere afstand van de rioolgleuven tot de gebouwen, of de rijwegverhardingen kunnen inroepen om verhinderend van verantwoordelijkheid of van welkdanige verplichtingen of waarborgen te bepleiten .. »;

Overwegende dat uit deze teksten duidelijk blijkt dat Peeters Robert als daartoe technisch bevoegd, belast werd niet alleen met het opstellen van de plannen, doch bovendien met de leiding en de controle der werken, of de handelingen die betrekking hebben op leiding en controle, zoals hij voorhoudt, hetgeen nochtans hetzelfde begrip weergeeft, zulks om de uitvoering der werken met degelijke materialen in het voordeel der gemeente te bekomen en ook om de leiding en de controle in verband met de technische moeilijkheden en gevaren die zich konden voordoen vakkundig te ver-

zekeren; dat te dien aanzien kenschetsend voorkomen de aangehaalde woorden, in artikel 31, betreffende het tracé, nopens de mogelijkheid voor de leidende ingenieur, Peeters Robert, om de ligging van de aslijn der riolen te wijzigen wegens de plaatselijke omstandigheden alsmede met betrekking tot de kortere afstand bij de gebouwen;

Dat immers dit artikel 31 geen zin zou hebben indien daardoor niet zou worden verstaan dat de leidende ingenieur de uitvoering der werken niet zou moeten leiden en controleren op het ogenblik zelve van de uitvoering, ogenblik waarop het gevaar kon ontstaan;

Dat voormeld artikel 31 de bepalingen van art. 1.2 komt bevestigen dat de leidende ingenieur als bevoegd persoon, de technische leiding en controle der werken had, de aannemer zijnde de materiële uitvoerder die steeds bij die uitvoering onder toezicht stond van de leidende ingenieur, de werken te omvangrijk en gevaarlijk zijnde om door een aannemer, zonder technische kennis alleen uitgevoerd te kunnen worden;

Overwegende dat waar in art. 2 te lezen is dat het opdrachtgevend bestuur in overleg met de afgevaardigde ingenieur een bestendig toezichter zou aanduiden, hetgeen immers geschiedde, zulks geen afbreuk doet aan de verplichtingen van de leidende ingenieur; dat deze toezichter tot taak had na te gaan of op eerste zicht de aannemer op normale wijze te werk ging en de nodige materialen gebruikte, doch geenszins tot gevolg kon hebben dat de verantwoordelijkheid en verplichtingen van de ingenieur op die toezichter zouden afgewenteld worden;

Overwegende dat het er overigens niets toe doet of de leidende ingenieur niet bestendig ter plaatse kon aanwezig zijn gedurende de ganse uitvoering; dat zulks overigens in soortgelijke gevallen van de architecten niet wordt vereist hoewel hun verantwoordelijkheid ongeschonden blijft;

Dat hetgeen van Robert Peeters kon vereist worden erin bestaat dat hij als opsteller der plannen op normale wijze toezicht zou hebben gehouden op de uitvoering der werken, en op de wijze waarop de sleuven gegraven werden en nagegaan zou hebben of, gelet op de nabijheid der huizen, het graven der sleuven gedaan werd derwijze dat er geen gevaar voor instorting zou zijn;

Overwegende dat Robert Peeters toegevoegd artikel 6,4 inroept:

« De rioolgleuven worden gegraven met verticale wanden; zij moeten derwijze beplankt en bestempeld worden dat elke beweging van de grond en elke inkalving voorkomen worden. Elke inkalving of verzakking wordt geacht de stevigheid en de instandhouding van de te bouwen wegen in gevaar te brengen »;

Overwegende dat dit artikel een verplichting aan de aannemer oplegt doch dat de taak van de leidende ingenieur er precies in bestaat toezicht te houden en na te gaan of dergelijke verplichtingen die voor de veiligheid groot belang kunnen hebben, zorgvuldig nageleefd worden;

Overwegende dat uit al het voorafgaande blijkt dat de verantwoordelijkheid van de leidende ingenieur samen met die van de aannemer in het gedrang komt indien komt vast te staan dat bij de uitvoering van de werken een gebrek aan voorzorg of voorzichtigheid zou bestaan;

Overwegende dat in zover Peeters' stelsel dat hem geen contractuele fout kan aangewreven worden, zou worden bijgetreden, er dient gewezen op de hem toekomende plicht van algemene voorzichtigheid die blijft bestaan buiten elke verbintenis om;

Dat, veelmeer, de aanvaarding van de taak opgelegd door de meester van het werk inhoudt dat Peeters Robert, als orgaan van Weribo en in de sfeer zijner handelingen, de vereiste voorzorgsmaatregelen zal treffen die nodig zijn om de werken te voltooien zonder ongevallen;

Overwegende dat de ligging van de aslijn der riolen eigen is aan het plan door Weribo opgemaakt;

Dat na de vereiste vaststellingen te hebben gedaan, zoals bepaald in artikel 2 laatste lid van het Bijzonder Lastenboek nr. 12, Peeters Robert aldus, in de gegeven omstandigheden, iedereen had moeten wijzen op de gevaren opdat het gemeentebestuur haar politionele machten zouden waarnemen en de aannemer de vereiste voorzorgsmaatregelen zou treffen;

Overwegende dat de gebeurlijke tekortkomingen van anderen, zoals de aannemer ondermeer, hetzij op contractueel, hetzij op strafgebied, de schuldigheid van Robert Peeters niet verschonen;

Overwegende nu te dien aanzien, dat vaststaat dat de instorting zich voordeed juist op hetzelfde tijdstip als de aannemingswerken;

Dat mitsdien dient uitgemaakt te worden of deze aannemingswerken op een normale wijze of op een gevaarlijke wijze gedaan werden derwijze dat ze slechts de aanleiding zouden geweest zijn van de instorting of integendeel de oorzaak zelf van de instorting;

Overwegende dat de gleuf gegraven werd zeer dicht bij de gevel en de funderingen van het huis Onsea-Peters, op een afstand van 30 cm. van de gevel en 23 cm. van de zool van de funderingen;

Overwegende dat het voor de hand lag dat een diepe gleuf graven dicht bij een huis, een abnormaal werk was dat aanleiding tot bijzondere voorzichtigheidsmaatregelen moest geven;

Dat te dien aanzien beslissend is de mening van expert Keuleneer ter zitting van de rechtbank (stuk 68) die verklaart:

« Het is, volgens mij, een onvoorzichtigheid een gracht zo dicht bij de huizen te graven. Zelfs bij stutting met planken zou er nog gevaar zijn. Het gebouw zou dan ook op verschillende punten ondersteut moeten worden om de last te verdelen »;

Dat opmerking verdient dat dit gevaar niet slechts een gevaar was dat door ontwikkelde vaklieden kon voorzien worden doch ook door gewone werklieden besfeet werd;

Dat grondwerker Jozef Ceulemans ter zitting (stuk 68) verklaarde:

« Wij hadden nooit zo dicht bij de gevel van een huis gewerkt; nadien wel. »

Dat de gemeentewerkman Ludovicus Spruyt en betichte De Wit hun aandacht op dit gevaar gevestigd hadden zoals blijkt uit de verklaring van Spruyt ter zitting (stuk 68):

« De aannemer had daarop te voren gevraagd hoe het met de funderingen zou zitten. Ik heb hem geantwoord dat hij de aannemer was en dat voorzichtigheid altijd geboden was. »

Dat hij weliswaar verder zegt dat hij toen aan een instorting niet dacht, doch dat de nadruk dient gelegd te worden op de woorden « dat voorzichtigheid altijd geboden was »;

Overwegende dat waar aldus iedereen kon inzien dat een gleuf graven zo dicht bij huizen gevaar kon opleveren, het gerecht mitsdien dient na te gaan of, waar voorzichtigheid aldus geboden was, de nodige voorzorgsmaatregelen werden genomen;

Overwegende dat, zoals hoger overwogen, Robert Peeters de leiding en het toezicht der werken had; dat hij de plannen opstelde;

Overwogened dat bij het opstellen der plannen de welke voorzagen dat de gleuf zeer dichtbij de huizen zou lopen, Peeters Robert aan het gevaar hieraan verbonden had moeten denken; dat hij precies geraadpleegd werd door de gemeente om zijn technische kennis en hij mitsdien ervoor moest waken dat de werken zonder gevaar zouden uitgevoerd worden; dat zulks medebracht dat indien kan aangenomen worden dat hij voorzeker niet bestendig op de werken aanwezig moest zijn, hij niettemin al de nodige onderrichtingen moest geven aan de aannemer bij de aanvang der werken dicht bij de huizen;

Dat hij zulks overigens aan de onderzoeksrechter toegaf (stuk 22) :

«Indien ik moest aanwezig geweest zijn op het ogenblik dat de aannemer de gracht graafde naast de woning Onsea, dan zou ik hem waarschijnlijk wel op het gevaar opmerkzaam hebben gemaakt»;

Overwegende dat Robert Peeters onder meer moest nagaan of de gebouwen bij dewelke de gleuf zou aangelegd worden, degelijke funderingen hadden en welke de staat van die gebouwen was om desgevallend het stutten en schragen van de gebouwen te bevelen en het stutten van de gleuf voor te schrijven; dat kennelijk niet alle gebouwen kelders hebben, doch soms ondiepe funderingen en kennelijk oude gebouwen veranderd worden derwijze dat nieuwe gevels oude gebouwen vermommen;

Dat het mitsdien onontbeerlijk was in hoofde van Robert Peeters alsmede in hoofde van de aannemer die de werken materieel moest uitvoeren, zich ervan te verzekeren dat de nogal gewaagde operatie van een gleuf aan te leggen op 30 à 23 cm. van een gebouw, door dit gebouw kon verdragen worden;

Dat zulks ook zeer gemakkelijk ware geweest door het huis van Onsea-Peeters van binnen te onderzoeken en na te gaan tot welke diepte de funderingen reikten; dat alsdan onmiddellijk zou vastgesteld geweest zijn dat het een oud gebouw betrof zonder keldering en met muren die door de uitbating van het bedrijf van Onsea-Peeters, zware lasten moesten dragen derwijze dat de leidende ingenieur en de aannemer zich ervan rekenschap hadden kunnen geven dat met bijzondere voorzichtigheid te werk diende gegaan te worden;

Dat annemer De Wit beweert dat hij inlichtingen aan Victorina Onsea-Peeters vroeg, hetgeen zij overigens loochent doch dat wat er ook hiervan zij, geen staat mocht gemaakt worden op inlichtingen door een vrouw verstrekt die voorzeker hoegenaamd niets van gebouwen, van gevaren, van overbelasting, enz., afwist, terwijl, zoals hoger overwogen, niets gemakkelijker was dan het gebouw en de funderingen op degelijke wijze te onderzoeken;

Overwegende dat afgezien van de meningen der experts betreffende de technische oorzaak van de instorting, het strafwetboek oplegt dat iedereen moet vermijden gevaren in het leven te roepen en voorzorgsmaatregelen moet nemen ter vermindering van het ontstaan van deze gevaren;

Dat duidelijk is komen vast te staan dat gevaar bestond en dat het gemakkelijk ware geweest voor de betichten Robert Peeters en De Wit om die gevaren te vermijden, gevaren die voor de hand lagen en blijkens de aangehaalde getuigenissen door iedereen bevestigd werden;

Overwegende dat hieraan geen afbreuk doet het feit dat sommige experts aan Robert Peeters en De Wit niet verwijten de staat van het huis Onsea-Peeters niet te hebben onderzocht (De Roeck, Keuleneer en Wijnants, blz. 7 en 11, kopie stuk bundel bij 53 en 63), verwijt dat wel door andere experts gedaan werd

(Feyens en Meganck, blz. 13), daar het uiteindelijk de rechtsmachten zijn die moeten nagaan of binnen de omschrijving van de wetsteksten, er een gebrek aan voorzorg al dan niet bestaat;

Dat het immers vaak voorkomt dat slechte en slordige gewoonten ontstaan in alle disciplines en het aan de rechtsmachten behoort op die gewoonten iedereen attent te maken;

Dat het Hof mitsdien de zienswijze van experts De Roeck, Keuleneer en Wijnants niet kan delen waar zij, in het punt 7° van hun besluiten (blz. 11 stuk 63) de mening opperen dat op het uitzicht van het gebouw kon afgegaan worden zonder meer en zonder de diepte van de funderingen na te gaan of de werkelijke staat van het gebouw na te gaan, hetgeen zoals hoger gezegd, zeer gemakkelijk kon gedaan worden;

Dat al te gemakkelijk uit het oog verloren wordt dat door het aanleggen van een diepe gleuf zeer dicht bij de huizen en dan nog op de ganse lengte van een dezer, een uitzonderlijke en gevaarlijke toestand wordt gesticht die uitzonderlijke voorzorgsmaatregelen vergt, toestand die overigens voorzien werd in art. 31 lid 2;

Overwegende dat waar door de betichten Robert Peeters en De Wit geschermd wordt met technische gegevens in de verslagen geput om te pogen te bewijzen dat geen technische fouten gepleegd werden, aldus door het Hof de opmerking gedaan wordt dat het zonder belang is uit te maken of de instorting veroorzaakt werd door aardverschuiving, inkalving, door gebrek aan verankering van het gebouw, door gebrek aan stutten van de gleuf, enz., aangezien de aansprakelijkheden niet bepaald worden door deze technische gegevens, doch wel door het doen ontstaan van een voor de hand liggend gevaar dat door iedereen kon beseft worden, zelfs door de werklieden, en door het verzuim om de eveneens voor de hand liggende voorzorgsmaatregelen te nemen;

Dat immers thans met zoveel woorden gewezen wordt op de zeer labiele toestand in dewelke de kwestieuze gebouwen zich bevonden vooraleer de rioleringswerken een aanvang namen;

Overwegende, evenwel, dat moet bemerkt worden dat de betichten volstrekt niets hadden ondernomen te gepasten tijde om de toestand van het huis Onsea-Peeters binnen of buiten in ogenschouw te nemen of de funderingsgrond te onderzoeken of te beproeven terwijl ze toch huis en funderingen op zulke ongewone en gevaarlijke wijze gingen benaderen;

Overwegende dat zelfs het verslag De Roeck, Keuleneer en Wijnants, waarop betichte De Wit zich beroept, aanduidt dat door het graven van de sleuf het reeds wankelbaar evenwicht vermoedelijk werd verbroken (besluiten sub 5°);

Overwegende dat het ganse verloop van zaken aantoonst dat Weribo noch De Wit zich bekommerden om een mogelijk labiele toestand van precies dit gebouw waartegen ze voor de eerste maal zo dichtbij zouden graven;

Dat nu nog de eerste twee betichten achten, zeer verkeerdelijk, dat hun doenwijze gerechtigd was omdat er geen uiterlijke tekens bestonden van het bedoeld labiele evenwicht ofschoon er daarvan wel aanduidingen bestonden volgens de burgerlijk aangestelde deskundigen;

Overwegende dat uit deze beschouwingen alleen reeds de tekortkomingen van De Wit en van Robert Peeters op strafgebied voldoende naar voren treden;

Dat een verder deskundig onderzoek dienvolgens overbodig is en er geen aanleiding toe bestaat om de experts ter zitting van het Hof te verhoren;

Overwegende dat de feiten ten laste van De Wit en

Robert Peeters gelegd mitsdien bewezen werden door het onderzoek vóór het Hof gedaan; dat immers gebleken is dat de instorting niet gebeurde alleen naar aanleiding van de uitgevoerde werken doch integendeel dat de instorting veroorzaakt werd doordat Robert Peeters en De Wit de nodige voorzorgsmaatregelen niet namen om deze werken op veilige wijze uit te voeren;

Overwegende nu met betrekking tot Frans Onsea en Victorina Peeters, eigenaars van het ingestorte huis, dat gebleken is dat zonder het aanleggen van de gleuf de gevel niet zou ingestort zijn;

Dat de eigenaars van huizen langs dewelke werken uitgevoerd worden, werken die hun opgedrongen werden en dan nog door de gemeente, erop moeten kunnen rekenen dat de vaklieden, opstellers van het plan en aannemers, zich van de mogelijke gevaren aan het uitvoeren van die werken verbonden rekenschap zullen geven en de nodige inlichtingen ter veilige uitvoering van die werken zullen verzamelen, doch dat zij geenszins de verplichting hadden van deze personen uit te nodigen om het huis en de funderingen te onderzoeken; dat waar zij technisch niet deskundig zijn, van hen niet kon verwacht worden dat zij gelijk de ingenieur en de aannemer het hadden moeten doen, zich ervan rekenschap zouden gegeven hebben dat het aanleggen van de gleuf bij een oud gebouw gevaarlijk kon zijn;

Dat overigens zo de veranderingswerken aan het gebouw zonder tussenkomst van een architect werden gedaan, het plan door het gemeentebestuur goedgekeurd werd, derwijze dat Onsea en Victorina Peeters te goeder trouw konden menen dat het gebouw op zichzelf geen gevaar opleverde;

Dat trouwens gebleken is dat de beweerde bouwvaligheid zonder het aanleggen van de gleuf tot geen instorting zou geleid hebben, aanleggen waarvan de slechte uitvoering te wijten is aan Robert Peeters en De Wit;

Dat het feit tenlaste van Onsea en Victorina Peeters gelegd mitsdien evenmin vóór het Hof als vóór de eerste rechter bewezen werd :

Ten aanzien van de burgerlijke partijen :

— *burgerlijke partij Bertha Goossens, weduwe Claes Edward :*

Overwegende dat het Hof onbevoegd is om recht te doen op de eis in zover deze tegen Onsea en Victorina Peeters gericht is, geen strafbaar feit ten laste van betichten weerhouden geweest zijnde waaruit schade voor de burgerlijke partij kon ontstaan;

Overwegende dat de burgerlijke partij aanspraak vermogt te maken tegen Robert Peeters op de schade die zij en haar minderjarige zoon geleden hebben, onder aftrok van de sommen die betaald werden door de verzekeraar van de werkgever De Wit ingevolge de wet op de arbeidsongevallen;

Dat immers ieder der betichten Robert Peeters en De Wit hoofdelijk aansprakelijk is voor de gevolgen van het ongeval; dat dit ongeval immers veroorzaakt werd door de samenwerking van de onvoorzichtigheid door beide betichten gepleegd; dat weliswaar elke onvoorzichtigheid op zichzelf en alleen gepleegd nog niet het ongeval zou hebben veroorzaakt maar juist de samenwerking of opeenvolging daarvan; dat in zodanige gevallen beide daders voor de gevolgen van hun schuld aansprakelijk zijn, omdat juist door hen te zamen het ongeluk is veroorzaakt;

Overwegende dat de provisies die door de burgerlijke

partij in haar eigen naam en in hare hoedanigheid van moeder en voogdes van haar minderjarige zoon Patrick Claes gevorderd worden, billijk zijn;

— *burgerlijke partijen Onsea-Peeters :*

Overwegende dat de eisen tegen Robert Peeters en De Wit ontvankelijk zijn en gegrond, dat voor de boven aangehaalde redenen zij hoofdelijk gehouden zijn tot vergoeding van de schade door deze burgerlijke partijen geleden;

Dat de gevorderde provisionele bedragen door de betichten niet worden betwist en als billijk en verantwoord voorkomen;

— *burgerlijke partij P.V.B.A. PECOTEX :*

Overwegende dat de eis van deze burgerlijke partij ontvankelijk is en gegrond;

Dat de door haar gevorderde provisionele vergoeding als billijk voorkomt;

— *eis van de burgerlijke partij N.V. Assurantie van de Belgische Boerenbond tegen Robert Peeters en tegen Frans Onsea en zijn echtgenote Victorina Peeters :*

Overwegende dat het Hof onbevoegd is om recht te doen op de eis tegen de echtelieden Onsea-Peeters ingesteld, geen strafbaar feit weerhouden zijnde ten laste van deze betichten waaruit schade kon ontstaan voor de burgerlijke partij;

Overwegende dat de eis tegen Robert Peeters ingesteld ontvankelijk is en gegrond;

Dat de burgerlijke partij de verzekeraarster zijnde van De Wit slechts een verhaal vermogt uit te oefenen tegen Robert Peeters in de mate van dezes aansprakelijkheid in het ongeval;

Overwegende te dien aanzien dat ieder der betichten Robert Peeters en Alfons De Wit voor de helft aansprakelijk is;

Dat de burgerlijke partij mitsdien recht heeft op de helft van het gevorderd bedrag, bedrag dat overigens niet wordt betwist, aldus 663.062 fr. : 2 = 331.531 fr.

Om deze redenen :

Het Hof,

rechtdoende op tegenspraak,

gezien artikel 24 der wet van 15 juni 1935; artikel 140 wet 18-6-1869, gewijzigd artikel 2 wet 4-9-1891; artikelen 38, 40, 44, 45, 47, 418 en 419 van het strafwetboek; artikel 1 wet 5-3-1952; artikelen 1 en 8 § 1 der wet van 29 juni 1964 op het uitstel; artikelen 1, 2, 4, 5 en 7 der wet van 27 juli 1871, gewijzigd door de wet van 1 maart 1949 op de lijfswang; artikelen 3 en 4 wet 17-4-1878; artikelen 1382 en 1383 van het burgerlijk wetboek;

gezien de wetsbepalingen in het bestreden vonnis aangehaald, alsook artikelen 66, 162, 194 en 211 van het wetboek van strafvordering;

ter zitting door de heer Voorzitter aangeduid; ontvangt de beroepen;

op strafgebied :

bevestigt het bestreden vonnis waar de beklaagden Frans Onsea en Victorina Peeters werden vrijgesproken;

doet het voor het overige te niet,

wijzigende en beslissende met eenparigheid van stemmen;

verklaart de betichten Alfons De Wit en Robert Peeters schuldig aan het feit hun ten laste gelegd;

veroordeelt ieder dezer betichten tot een hoofdge-

vangenisstraf van drie maanden en een geldboete van tweehonderd frank;

zegt dat elke geldboete zal vermeerderd worden met 190 opdecimes en derwijze gebracht op 4.000 fr.;

bepaalt dat elke geldboete, verhoogd met 190 decimes, bij gebreke aan betaling binnen de wettelijke termijn kan vervangen worden door een gevangenisstraf van twee maanden;

en aangezien de veroordeelden Alfons De Wit en Robert Peeters vroeger nooit gestraft zijn geweest tot een criminele straf of tot een hoofdgevangenisstraf van meer dan zes maanden en de omstandigheden der zaak van aard zijn te laten hopen dat zij zich zullen beteren mits toepassing van de hiernavermelde genadigheidsmaatregel;

gelast dat de tenuitvoerlegging van de hoofdgevangenisstraf opgelegd aan beide beklaagden zal uitgesteld worden gedurende een termijn van vijf jaar, te rekenen van heden;

Veroordeelt de beklaagden Alfons De Wit en Robert Peeters solidair tot 2/3 der kosten van beide aanleggen gerezen op de publieke vordering, bedragende in het totaal de som van 28.613 fr.;

legt 1/3 der voornoemde kosten ten laste van de Staat;

en aangezien de kosten hiervoor ten laste gelegd van de betichten Alfons De Wit en Robert Peeters de som van 3.000 fr. te boven gaan, zegt dat deze kosten invorderbaar zullen zijn bij middel van lijfswang en bepaalt de duur ervan op twee maanden voor ieder dezer beklaagden;

op burgerlijk gebied :

doet het bestreden vonnis te niet, hervormende,

1) *eis van de burgerlijke partij Bertha Goossens, weduwe Edward Claes :*

veroordeelt Robert Peeters om aan deze burgerlijke partij in eigen naam te betalen een provisie van 10.000 frank voor materiële en morele schade en aan deze burgerlijke partij in haar hoedanigheid van moeder en voogdes over de persoon en de goederen van haar minderjarige zoon een provisie voor morele schade van 10.000 fr. met de kosten van beide aanleggen tot hiertoe gedaan;

verleent akte aan de burgerlijke partij van haar voorbehoud voor de toekomst alsmede dat zij haar eis schat op 300.000 fr. te verhogen of te verminderen in de loop van het geding;

verklaart zich onbevoegd om te kennen van de eis tegen Frans Onsea en Victorina Peeters en laat de kosten ten deze gerezen in beide aanleggen ten laste van de burgerlijke partij;

2) *eis van de burgerlijke partijen Frans Onsea en zijn echtgenote Victorina Peeters en eis van de burgerlijke partij P.V.B.A. PECOTEX :*

veroordeelt Robert Peeters en Alfons De Wit hoofdelijk kom aan de burgerlijke partijen Onsea-Peeters te betalen een provisioneel bedrag van 100.000 fr. met de vergoedende intresten vanaf 28 augustus 1963 tot 12 februari 1965, dag van de uitspraak van het bestreden vonnis, de gerechtelijke intresten van die dag af, alsmede tot de kosten van beide aanleggen tot hiertoe gedaan;

veroordeelt Robert Peeters en Alfons De Wit hoofdelijk om aan de burgerlijke partij P.V.B.A. PECOTEX te betalen een provisioneel bedrag van 100.000 fr. te vermeerderen met de vergoedende intresten vanaf 28 augustus 1963 tot 12 februari 1965, dag van de uit-

spraak van het bestreden vonnis, de gerechtelijke intresten van die dag af, alsmede tot de kosten van beide aanleggen tot hiertoe gedaan;

verdaagt sine die tot op een latere datum de zaak ten einde aan de burgerlijke partijen toe te laten nader te besluiten ten aanzien van de juiste hoegrootheid van de door elke burgerlijke partij geleden schade;

3) *eis van de burgerlijke partij de N.V. Assurantie van de Belgische Boerenbond :*

verklaart zich onbevoegd om over deze eis te kennen in zover gericht tegen de betichten Frans Onsea en Victorina Peeters en laat ten laste van de burgerlijke partij haar eigen kosten van beide aanleggen te dien aanzien gerezen;

verklaart de eis tegen Robert Peeters ingesteld onvankelijk en gegrond;

veroordeelt Robert Peeters om aan deze burgerlijke partij te betalen de helft van 663.062 fr., hetzij de som van 331.531 fr. te vermeerderen met de vergoedende intresten van de dag af der uitkering van het kapitaal op 1 oktober 1963 tot de dag van de uitspraak van het bestreden vonnis, zijnde 12 februari 1965, met de gerechtelijke intresten van die dag af, alsmede met de kosten van beide aanleggen jegens de burgerlijke partij.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN

12 november 1965.

Voorzitter : M. Driessen.

Rechters : M.M. Meers en Toppet.

Openbaar ministerie : M. Rigaux.

Naam. — Vertaling van vreemde voornaam.

De Rechtbank beveelt dat de voornaam van de minderjarige zoon van verzoeker, zijnde « Zdzislaw », voornaam die verzoeker, toen hij nog Pool was, had gegeven, terwijl hij nu Belg is en het kind eveneens de Belgische nationaliteit bezit, zal worden vertaald in « Ghislain ».

De Belgische openbare orde heeft er immers geen belang bij dat een persoon, die de Belgische nationaliteit bezit, een vreemde voornaam blijft dragen, die bovendien aanleiding zou kunnen geven tot foutieve spelling en verwarring; de omzetting van zulke voornaam in een der landstalen is integendeel subjectief en objectief een psychologische factor, die van aard is om de integratie van de betrokkene te begunstigen.

Kaczanowski.

Aan de Heren Voorzitter en Rechters vormende de Burgerlijke Rechtbank van eerste aanleg van het Arrondissement Tongeren.

Mijne Heren,

Kaczanowski Aleksander, mijnwerker van beroep, gehuisvest te Genk, Waterschei, Heidriesstraat nr. 56,

handelende in zijn hoedanigheid van vader, beheerder van de persoon en der goederen van zijn minderjarige zoon Kaczanowski Zdzislaw Eugène, student, met hem wonende en gehuisvest,

hebbende als Pleitbezorger ondergetekende Meester Jos. Abeels-Aarts;

Heeft de eer U te betogen dat zijn zoon voormeld, geboren te Genk, op 11 maart 1953, als voornamen draagt in de akte van geboorte Zdzislaw Eugène;

Dat hij in zijn doopakte vermeld staat onder de voornamen Ghislenus Eugenius;

Dat dit kind, in België geboren en getogen en van Belgische nationaliteit — door de gewone naturalisatie van zijn vader — vertoger alhier aan de Middelbare School studeert en het inzicht heeft, evenals vertoger met zijn familie, in België te blijven;

Dat het geen zin heeft zijn voornaam in het Pools te behouden;

Dat deze voornaam moeilijk te schrijven en uit te spreken is door de personen waarmede hij in betrekking komt;

Dat vertoger daarom zou wensen dat deze voornaam zou worden vertaald in Ghislain;

Om deze redenen besluit vertoger, qualitate qua, dat het de Rechtbank behage, na te hebben gehoord de Heer Prokureur des Konings in zijn besluiten en de Heer Rechter verslaggever in zijn advies, dat de voornaam Zdzislaw van zijn zoon Kaczanowski Zdzislaw zal worden vertaald in Ghislain;

Zegt dat het beschikkend gedeelte van het tussen te komen vonnis zal worden overgeschreven op de lopende registers van de geboorteakten van gemeente Genk en dat melding van deze verbetering zal worden aangebracht in de rand van de geboorteakte van Kaczanowski Zdzislaw Eugène, geboren te Genk, op 11 maart 1953;

Zegt dat de jaarlijkse en tienjaarlijkse tabellen der geboorteakten van de gemeente Genk in die zin zullen verbeterd worden;

Legt verbod op aan de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand van de gemeente Genk van nog afschrift of uittreksel uit deze gezegde geboorteakte af te leveren zonder rekening te houden met de bevolen verbetering;

Tongeren, de 19 oktober 1965.

Met alle eerbied,
(get.) J. Toppet.

Zij het tewegenwoordig verzoekschrift, met de erbijgaande stukken, medegedeeld aan de Heer Prokureur des Konings; stellen de Heer Rechter Joseph Toppet aan ten einde verslag uit te brengen.

Tongeren, de 20 oktober 1965.

De Voorzitter der Rechtbank,
(get) M. Driessen.

Voor ongunstig advies,

Tongeren, de 25 oktober 1965.

De Prokureur des Konings,
(get.) E. Rigaux.

Gezien het bovenstaande verzoekschrift;

Overwegende dat het verzoekschrift strekt tot vertaling van de voornaam «Zdzislaw» uit het Pools in «Ghislain»;

Overwegende dat ten tijde der aangifte van de geboorte de vader de Poolse nationaliteit bezat, doch sedertdien de Belgische nationaliteit heeft bekomen door gewone naturalisatie; dat dienvolgens het kind Kaczanowski Zdzislaw thans eveneens van Belgische nationaliteit is bij toepassing van art. 5 der wet van 14 december 1932;

Overwegende dat bedoeld kind in de doopregisters werd ingeschreven onder de voornamen Ghislenus Eugenius; dat het de Belgische scholen bezoekt en daar vermoedelijk niet gekend is onder de voornaam Zdzislaw;

Overwegende dat de Belgische openbare orde er geen belang bij heeft dat een persoon die de Belgische nationaliteit bezit een vreemde voornaam blijve dragen, die bovendien aanleiding zou kunnen geven tot foutieve spelling en tot verwarring; dat integendeel de omzetting van zulke voornaam in een der landstalen subjectief en objectief een psychologische faktor uit-

maakt die van aard is om de integratie van betrokkene te begunstigen;

Overwegende dat er dan ook aanleiding bestaat tot inwilliging van het verzoekschrift;

Gezien art. 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen,

De Rechtbank, op het verslag van de heer Rechter José Toppet;

Gehoord de heer Eduard Rigaux, substituut-Procureur des Konings, in zijn ongunstig advies;

Zegt dat de voornaam Zdzislaw van zijn zoon Kaczanowski Zdzislaw Eugène zal worden vertaald in Ghislain;

Zegt dat het beschikkend gedeelte van het onderhavig vonnis zal worden overgeschreven op de lopende registers van de geboorteakten van de gemeente Genk en dat melding van deze verbetering zal worden aangebracht in de rand van de geboorteakte van Kaczanowski Zdzislaw Eugène, geboren te Genk op 11 maart 1953;

Zegt dat de jaarlijkse en tienjaarlijkse tabellen der geboorteakten van de gemeente Genk in die zin zullen verbeterd worden;

Legt verbod op aan de Ambtenaar van de Burgerlijke Stand van de gemeente Genk van nog afschrift of uittreksel uit deze gezegde geboorteakte af te leveren zonder rekening te houden met de bevolen verbetering.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE ST-NIKLAAS

1e Kamer. — 24 april 1962.

Voorzitter : M. Dirix.

Referendaris : M. Cloquet.

Advocaten : Mrs. Dierick en Maillet.

Interesten. — Schuldeiser is geen handelaar. — Schuldenaar is handelaar. — Rentevoet.

Ingeval van terugvordering wegens onverschuldigde betaling moeten de interesten berekend worden tegen de rentevoet van 4,5 %, als de schuldvordering van burgerlijke aard is in hoofde van de schuldeiser, ook indien de schuldenaar handelaar is.

Van Haute t./ Zegers.

Zegers t./ De Zutter.

Herzien het tussenvonnis op 3 april 1962 door de zetelende Rechtbank uitgesproken en waarbij de heer Gustaaf De Zutter uitgenodigd werd de volgende aanvullende eed af te leggen : «Ik zweer de 6 november 1957 aan mijn toenmalige werkgever, de heer Alfons Zegers-Cant, de som van 66.780 fr. te hebben overhandigd die ik enkele uren tevoren in zijn naam had ontvangen van Mevrouw Léon Van Haute - Van de Bruele — Zo helpe mij God »;

Gezien het zittingsblad van 17 april 1962 waaruit blijkt dat de heer De Zutter voormelde eed heeft afgelegd erin begrepen de aanroeping : «Zo helpe mij God »;

Overwegende dat de heer Alfons Zegers-Cant niet is verschenen noch iemand voor hem ;

Overwegende dat het afleggen door de heer De Zutter van de hem opgedragen aanvullende eed de sterke vermoedens aanvult welke de Rechtbank reeds als gedeeltelijk bewijs heeft aangenomen bij haar vonnis van 3 april 1962 ;

dat de thans voorgebrachte bewijzen ten genoegen

van recht de overtuiging wegdragen dat de heer Alfons Zegers-Cant wel de som van 66.780 fr. ontvangen heeft welke eisers ten onrechte hadden betaald;

dat de heer Alfons Zegers-Cant derhalve gehouden is voormelde som aan eisers terug te betalen;

Overwegende dat eisers verder de betaling vorderen van 14.500 fr. als zijnde het bedrag van de intresten wegens verwijl op het hoofdbedrag van 66.780 fr. sedert 6 november 1957;

doch overwegende dat de intresten slechts verschuldigd zijn vanaf de ontvangst van de som door de schuldenaar die ze te slechte trouw heeft verkregen;

Overwegende dat de heer Alfons Zegers-Cant niet blijkt de som te slechte trouw te hebben ontvangen;

dat eisers zelf de berekeningen hadden gedaan waaruit zij afgeleid hebben dat zij te veel hadden ontvangen;

dat zij zelf het initiatief hadden genomen van de terugbetaling waartoe zij meenden gehouden te zijn;

dat zij de heer Zegers-Cant slechts op 25 juli 1961 er op attent maakten dat zij zich zouden vergist hebben en aldus de som van 66.700 fr. betaalden zonder ze werkelijk verschuldigd te zijn;

dat zij op dat ogenblik de heer Zegers-Cant verzochten «deze zaak te willen onderzoeken», aldus zelf aannemende dat de heer Zegers-Cant te goeder trouw kon zijn;

Overwegende dat de verdere weigering van de heer Zegers-Cant om de som terug te betalen eerder steunt op zorgeloosheid dan op slechte trouw;

dat dit nochtans niet belet dat hij tot terugbetaling werd aangemaand bij brief van 26 september 1961 van de raadsman van eisers;

dat hij gehouden is de intresten te betalen vanaf voormelde sommatie;

Overwegende dat waar de schuldverdring van burgerlijke aard is, in hoofde van de schuldeisers — of men de vordering beschouwe als «condictio indebiti» of «sine causa» of als terechtwijzing van een vergissing in de rekeningen (art. 541 W.B.R.) de verschuldigde intresten in elk geval slechts 4,5 % belopen (Brussel, 19 december 1951, J.T. 1952,51);

VLAAMSE JURISTENVERENIGING

Algemene vergadering van zaterdag 14 mei

De Vlaamse Juristenvereniging zond aan hare leden de hieronderstaande uitnodiging tot de algemene vergadering van zaterdag 14 mei.

* * *

Zeër geachte Heer / Mevrouw,

Wij hebben het genoegen U hierbij uit te nodigen tot het bijwone van de algemene vergadering welke zal plaats hebben te Brussel op zaterdag 14 mei 1966 om 15 uur in het hotel Westbury, Kardinaal Mercierstraat 6, (Centraal Station).

De dagorde is als volgt:

1. Inleidingswoord door de Voorzitter Mr. René Victor.
2. «De vervlaamsing van het gerecht - verleden en toekomst.»

Inleidingen door: Mr. Leo Delwaide (Antwerpen)
Mr. Henri Fayat (Brussel)

3. Bespreking van het ontwerp van manifest

«Eigentijdse rechtsstructuren in België».

Om de bespreking te verkorten zal aan de leden van de vereniging, vóór de vergadering, de tekst van dit manifest worden gezonden.

Tevens verzoeken wij U hierbij de bijdrage voor het jaar 1966, ten belope van F 100,—, te willen storten op de rekening nr. 64.975 van de Vlaamse Juristenvereniging bij de Kredietbank te Gent, postcheckrekening nr. 235-62.

Met d mst hoogachting.

Namens het Bestuur,

De secretaris,
Mr. K. Van Baarle

De Voorzitter,
Mr. R. Victor

ERRATUM

In het vonnis van de Correctionele Rechtbank te Hasselt, 2e Kamer (2 november 1966) dat verscheen in het Rechtskundig Weekblad van 17 april 1966 is de eerste paragraaf in kol. 1601 verkeerdelijk gezet en onverstaanbaar. De tekst zou als volgt dienen gewijzigd te worden:

Overwegende dat alhoewel door de wet van 30 mei 1961 voor de burgerlijke vordering een andere verjaaringstermijn van toepassing is als voor de publieke vordering, deze eis echter, ingeleid voor een strafrechtbank een zeker publiek karakter behoudt (Délais de Prescription, José Van der Veren, J.T. 24-10-1961 n° 4535.606).

Onze lezers zullen wel ter plaatse willen verbeteren.

TIJDSCHRIFTEN

Omneligie, jg. 1966 - nr. 3:

Wetgeving.

Tijdschrift voor Notarissen, jg. 1966 - nr. 4:

Van de Velde E., Uit de praktijk. — Erfenisrechten. — Schatting der huismeubelen en stofferende huisraad. — Voorstel tot forfaitaire raming.

Tijdschrift van de Vrederechters, jg. 1966 - nr. 3:

Vincke F., Enkele beschouwingen over het rijbewijs.

De Gemeente, jg. 1966 - nr. 4:

Vandenbergh G., Juridische verhouding: Geneesheer-ziekenhuis. — Hourticq J., De hergroepering van gemeenten en centrum-dorpen. — Cravtte H., Op-roep van de Voorzitter van de Europese Conferentie der Plaatselijke Machten tot de plaatselijke collectiviteiten van Europa. — Van den Broeck G., Op bezoek bij Burgemeester Lambrecht te Kortrijk.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jg. 1966 - nr. 4904:

Lubbers A. G., Erfdienstaarheden en kwalitatieve verbintenissen. — Pabbruwe H. J., Is een booreiland een (zee)schip?

De Gerechtsdeurwaarder, jg. 1966 - nr. 3/4:

Teeken M., Conservatoir beslag op onroerend goed en de bevoegdheid van de deurwaarder. — Rozijn A. M., Bevoegdheid deurwaarder t.a.v. conservatoir beslag onroerend goed. — Van Leuven G., Bevoegdheid deurwaarder bij conservatoir beslag onroerend goed. — Verhagen G. G. M., Kosteloze rechtsbijstand.

Bestuurswetenschappen, jg. 1966 - nr. 2:

Van Poelke G. A., Terugzien naar het eeuwbegin. — de Meij J. M., Openbaarheid van overheidsdocumenten in Scandinavië.

Bulletin van de E.E.G., jg. 1966 - nr. 4:

Beschouwingen over de conclusies van de buitengewone zitting van de Raad te Luxemburg.

Journal des Tribunaux, jg. 1966 - nr. 4531:

Ganshof van der Meersch. — Conseil d'Etat et tribunaux.